BEATI GREGORII
PAPÆ DECIMI
PLACENTINI
Vitæ, Virtutum, ac Miraculorum
RELATIO
FACTA
SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO
URBANO PP. VIII.
Per Sacræ Rotæ Auditores.

Jo: Baptiſtam Coccinum Decanum,
Philippum Pirovanum, &
Clementem Merlinum.

AD EFFECTUM CANONIZATIONIS EJUSDEM.

Nunc primùm in lucem prodit.

ROMÆ, MDCCXI.

Ex Typographia Georgii Plachi, Cælaturam Profitentis,
& Characterum Fuſoriam, apud S. MARCUM.
Superiorum Auctoritate.

T Stella differt à Stella in claritate (BEATISSIME PATER) sic inter hominum merita, qui in Ecclesia Dei cæteris sanctitate prælucent, discrimen neque exiguum neque obscurum est. Aliquorum virtus magna est illa quidem, sed circumscripta loco, sed definita personis, atquè ut oculis, ità imitationi subtracta; aliorum verò latissimè patet, in populorum conspectu, exemploque versatur, omnium saluti, commodisque dirigitur. Etenim ad magnitudinem virtutis æstimandam multùm facit & publica hominum utilitas, & locorum amplitudo, & occasionum opportunitas, & quidam quasi splendor, & excellentia, qua non magis gradu hominibus præstant homines, quàm virtutes aliæ inter alias obtinent principatum; & quemadmodùm vitia non paria sunt omnia; immò infrà vitium esse aliquid asserunt Sapientes, quod hominem infrà homines deponat, & quasi ferarum in numero constituat, ideoque feritati nomen indiderunt; ita planè disputant de Virtutibus, inter quas esse affirmant aliquas, quæ hominem extrahant ab hominibus, atque inter Heroas, sivè (ut Prisci loquebantur) Semideos extollant, easque propterea nobiliori appellatione Heroicas nominarunt. Horum in numero, quos magnæ principesque virtutes supra cœteros extulerunt, quam meritò reponatur famulus Dei Gregorius Decimus Pontifex Maximus, facilè assentietur quisquis secum reputabit nihil ab eo ad sanctitatis palmam contendente, ac Dei gloriam obsequiumque spectante, nihil certis locorum angustiis conclusum, nihil paucorum hominum commodis definitum, sed ampla & publica omnia, omniumque utilitatem fructumque complexa: Italiæ populi ex atrocissimis bellis ad pacem sæpe numero revocati: Græcorum Imperator ac Natio universa ad concordiam cum Romanâ Ecclesiâ reducti: ad Syriæ expeditionem, sacrumque bellum populi ac Reges inflammati: Pontificiis Comitiis ratio, leges, locus, accuratè præscripta: in Concilio Lugdunensi, cui Pontifex ipse, Græcique Imperatoris Nuntii interfuere, quamplurima ad Ecclesiæ dignitatem, amplitudinemque decreta: nulla pars Christianæ Reipublicæ prætermissa: Pauperes à Potentiorum vi acriter defensi: ad Captivorum libertatem cura & pecunia liberaliter impertita: Catholici Principes, Regesque,

ac Cæſares nunc depoſitis armis inter ſe reconciliati, nunc ab uſurpatis Eccleſiæ bonis abſterriti, ſemper officii & pietatis admoniti: univerſus ſibi commiſſus Chriſti grex aſſiduis ad Deum precibus, ſimulque indefeſsâ vigilantiâ & charitate cuſtoditus. Quid hæc aliud prædicant, quàm excellentium virtutum ac ſanctimoniæ inſignis Heroem, poſitum à Deo ſuper Eccleſiæ candelabrum, ut omnibus, qui magnâ hac mundi domo continentur, ſuæ beneficentiæ radios longè lateque diffundat?

Verum ne aut rerum à Gregorio geſtarum varietatem & copiam complexione confundamus: aut graviſſimas Sanctitatis Veſtræ curas prolixitate fatigemus; partitè, ac breviter omnia comprehendendo Relationem univerſam dividemus in partes quatuor, quarum prima Proceſſuum validitatem; ſecunda Gregorii Vitam; tertia ejus Virtutes, quarta Miracula complectetur.

De Proceſſibus Remiſſorialibus & Compulſorialibus, Placentino, & Aretino, de illorum legitima fabricatione, & de valido examine Teſtium.

DE validitate proceſſuum, & actorum ſummâ cum ratione ſolemus diligenter quærere & inveſtigare, tanquam de baſi ac fundamento veritatis geſtorum per Dei ſervos, quæ veritas per teſtes, inſtrumenta, & acta nobis innoteſcere debet, ut indè ex probatis in judicio, non autem ex his, quæ privatim ac particulari ſcientia perceperimus, ſententiam dicamus c. judicet 3. qu.7. S.Th.2.2.q.67.art.2. Jo:Major. in 3. ſententiarum diſt.33.q.4.

Poſtquàm igitur placuit Sanctitati Veſtræ ex particulari ſuo reſcripto Sacræ Congregationi Rituum Cauſam Canonizationis ſan. mem. Gregorii X. committere cum ſufficienti, & legitimâ juriſdictione eidem datâ procedendi tàm in Curia, quàm extra, ubique locorum, & teſtes in partibus per Epiſcopos, ſeù alias perſonas in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutas ab ipſa Congregatione deputandas vigore litterarum remiſſorialium examinandi, & jura & ſcripturas in univerſis locis compulſandi, exindè ab eadem Sagra Congregatione emanarunt litteræ Remiſſoriales & Compulſoriales pro Diœceſibus tàm Placentina, quàm Aretina, & primò pro Placentina ad inſtantiam Petri Mariæ Campi Canonici Placentini, & Hortentii de Comitibus Cauſidici pariter Placentini

centini Procuratorum Capituli Ecclesiæ Placentinæ, & Cleri totius Civitatis & Diœcesis, ac Communitatis Civitatis Placentinæ, directæ Joanni Linato Episcopo Placentino, Publio Petrejo Stirpio Archidiacono, ac Mauritio Baldino Decano, Dignitatibus in eadem Ecclesia Placentina existentibus: & pro Aretina ad instantiam Andreæ Lippii, Jacobi Buralii & Æmilii Vezzosii, Procuratorum Civitatis Aretii, directæ Antonio de Ricciis Episcopo Aretino, Æmilio Guadagno Canonico Aretino, & Ludovico Gualterio Præposito pariter Ecclesiæ Aretinæ: in quibus respectivè litteris præscripta legitur certa forma servanda in utroque Processu tàm Remissoriali, quàm Compulsoriali, quibus absolutis per Judices delegatos, & ad eamdem Sacram Congregationem transmissis, aperti fuerunt, & de ordine ejusdem recognitæ manus Notariorum & Judicum, sigilla & legalitates per Testes habentes notam manum, ut ex Regesto & juxtà stylum Curiæ, de quo testantur Put. decis. 18. de fide Instrument. & Vestr. in sua praxi lib. 6. cap. 1. num. 8. Et cum eadem Sacra Congregatio invenisset in Processu fabricato Aretii nonnullos defectus, nempè circa deputationem Notarii, qui ex forma litterarum Remissorialium debebàt esse Apostolicus, vel Ecclesiasticus, & tamen Notarius Imperialis & Ducalis tantummodò nuncupabatur, quamvis esset Curiæ Episcopalis Cancellarius: Secundò, quia in eodem Processu deerant illa verba: *saltem coram fide digno Notario Apostolico sive Ecclesiastico à vobis &c.* Tertiò, non apparebat aliquod mandatum speciale in Processu Auctoritate Apostolicâ fabricato, sed tantum fuit productum primum mandatum, seù electio per Consilium Civitatis Aretii in personas diversorum facta: Quartò, Judices interposuerunt decreta horis Tertiarum, & Vesperarum, cum tamen citationes continerent terminum de mane horâ sexta: Quintò, nonnulli Testes fuerunt citati ad subjiciendum se examini pro die quartâ, & juramenta & examen recepta fuerunt sub die vigesimâ octavâ: Sextò, deficiebat in tertio Teste verbum hoc (admissus per Dominos Judices): Septimò, quia unus ex Procuratoribus fuit examinatus uti Medicus: ac demum quia in eisdem litteris Remissorialibus ab Urbe transmissis erratum fuerat in nomine Judicum delegatorum, quamvis cognomen esset idem, prout expressum legitur: supplicatum fuit Sanctitati Vestræ pro sanatione abundando in cautela, ne unquam posset dubitari

tari

tari de Validitate Processuum: & eâ obtentâ Sacra Congregatio Auctoritate Sanctitatis Vestræ sanavit prædictos defectus, præter quintam nullitatem Testium extra terminum examinatorum: exinde eadem Auctoritate & quintam sustulit, ac postmodum ex novo Sanctitatis Vestræ rescripto & auctoritate iidem Processus ad nos transmissi fuerunt, ut de Validitate eorum, sanctitate Vitæ, & Miraculis in dictis Processibus contentis, Relationem faceremus.

Quare dicimus constare de Validitate utriusque Processus tàm Remissorialis, quàm Compulsorialis, & de legitimo rectoque Testium examine, quia forma data in litteris fuit servata, & ordo juris in procedendo non fuit omissus, quibus concurrenribus pro validitate semper pronunciandum est, cap. cum dilecta de rescript., Caputuq. decis. 143. num. 5, part. 3., Bald. in lib. 2. column.final. Cod. quomodò & quando Judex, & in c. 1, qui success. teneantur in usib. feud.

De jurisdictione autem Sacræ Congregationis & Judicum ab ea delegatorum, dubitari non potest, quia per rescripta sufficienter illa tribuitur Innoc. in c. cum M. in fine de rescript., Cassad. dec. 1. eod. tit. & fluit à Summ. Pont. qui est fons Jurisdictionum c. 1. 22. distinct., Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 14. num. 2., Mastrill. de Magistr. lib. 2. c. 2. Et cum litteræ Remissoriales fuerint eisdem Judicibus præsentatæ, & ab eisdem acceptatæ, firmata remansit Jurisdictio, Clement. 1. in verb. receptis de procur., Cassador. decis. 8. num. 12. de restitut. spoliat., Gabr. de execut. rei judicat. conclus. 3. numer. 3. cum qua ad ulteriora procedendo Notarios, & Nuntios deputarunt, recepto solito juramento de fideliter eorum officio exercendo: mox loca, & dies audientiarum deputarunt, Procuratores verò nominati coram Delegatis comparuerunt, & eorum mandata exhibuerunt, ut in Placentino fol. 11. & in Aretino fol. 26. qui postmodum comparentes institerunt pro receptione Testium, & juramentorum delatione, & constat ex eisdem Processibus validè, & juris ordine servato, illos fuisse receptos, quia quilibet fuit citatus ad ferendum testimonium, & omnes juramenta verè præstiterunt tactis Scripturis per Laicos, & per Religiosos more Sacerdotali manu ad pectus posita: deinde fuerunt interrogati primò super Interrogatoriis pro forma in litteris Remissorialibus datis: deinde super aliis, postremò super Articulis: quibus peractis Procuratores

res

tes institerunt pro transumptione Processuum, quæ per Judices delegatos fuit decreta, & ad eum effectum deputatus fuit Notarius, qui cum Notario actuario ad collationem deveniret, quæ postmodùm facta fuit prævià auscultatione fol. 53. in Placentino, & fol. 208. in Aretino, & clausi & sigillati traditi fuerunt Portitori, recepto ab eo juramento de fideliter eis consignandis, prout verè Sacræ Congregationi consignati fuerunt.

Processus etiam Compulsoriales validè fabricatos existimamus, quia constat ex eisdem de tenore litterarum Compulsorialium insertarum in litteris Remissorialibus, de acceptatione per eosdem Judices delegatos, Notariorum & Cursorum deputatione, de citatione eorum, penes quos scripturæ compulsandæ reperiebantur; ut illas exhiberent, & de exhibitione constat, & de recognitione earumdem per Testes validè examinatos, de decretis Judicum super extractione, collatione, & ausculatione, quæ executioni mandata fuerunt per Notarios deputatos, cum receptione soliti juramenti: quibus peractis clausi fuerunt & sigillati, & Portitori consignati, & Sacræ Congregatione transmissi, & ab ea servatis servandis recogniti: quæ omnia & formæ datæ in litteris & dispositioni Juris convenire comperimus.

Processus verò novissimè factus in Civitate Aretina, & nobis præsentatus ad probandam publicam vocem & famam quoad particularia Miracula, habet eamdem formam probantem: ritè, rectèque Testes in eo fuerunt examinati, & validè recognitæ sunt manus Judicum & Notariorum ac legalitates, quia servata fuerunt omnia in litteris desiderata, & quæ ex dispositione legum pro forma dantur secondùm ponderationem suprà factam.

Nunc ad alteram Relationis partem gradum faciamus.

De Nativitate Beati Gregorii Papæ Decimi ejusque pueritia, & adolescentia, ac in Virtutibus progressu.

NAtus est hic Dei servus in Civitate Placentiæ Regionis Italiæ, Provinciæ verò Lombardiæ citra Padum, ex nobilissima & antiqua Vicecomitum progenie, legitimis Conjugibus, & juxta Ritum S. R. E. baptizatus Thealdi, seu Theobaldi nomine suscepto, piè ac laudabiliter ab eisdem educatus est, qui in pue-

rili

rili ætate quantus futurus esset in oculis Dei præclara exhibens indicia clericalem habitum suscepit, ut de sorte Domini esset, & Christi Ecclesiæ inserviret, seque, & alios virtutum ductu regeret, ac Regnum cum Deo haberet. Adolescens ab humanioribus litteris ad liberales disciplinas gradum fecit, & in jus canonicum assiduus incubuit, non tàm ut mentem pasceret, quàm ut per cognitionem Canonum, & Decretorum Deo utiliorem se præberet. Sed prædictis non contentus ad perfectiora respiciens, ad quæ propriâ virtute, & viribus pertingere haud facilè speraret, auditâ Concivis sui Jacobi Cardinalis Pecoraria Episcopi Prænestini vitâ & sanctitate, summo studio se illi adjungi curavit, cui dùm inserviret, adeò dulcia fuerunt faucibus ejus colloquia Domini, ut facilè eisdem virtutibus imbueretur, quibus Vir ille præclarus ornatus erat. Invalescente postmodùm gravi & infestâ persecutione contra Romanam Ecclesiam, quam ei Federicus Imperator acriùs inferebat, idem Episcopus Prænestinus per Gregorium Nonum commisso sibi Legationis officio pergens ad Franciæ & Germaniæ Regna, Domui & Familiæ suæ Dei servum præposuit, & vacante Archidiaconatu in Ecclesia Leodiensi, eâ Dignitate illum condecoravit. Redeunte demùm à munere suæ Legationis Jacobo Cardinale Archidiaconus in Regno Franciæ morbo implicitus non sinè Divini Numinis providentiâ remansit: mox valetudini restitutus Theologiæ Parisiis operam dedit, ubi munus Magistri adeptus, & in ea Urbe, & Leodii, alibique verbo, ac exemplo omnes, & præcipuè Reges, & Principes ad Terræ Sanctæ recuperationem vehementer accendit; & ipse Archidiaconus dum Laicos adeò fervore Fidei incensos prospicit, non minori inflammatus ardore, intrepidus maris periculis se exponens, eò etiam pervenit, ubi verbo & opere Reges, & Principes animavit, ne Terram, in qua Dei Filius natus est, & ubi Sacramentum Redemptionis nostræ patraverat, à Sacracenis possideri, & detineri permitterent: & factum est, ut Dei Servus his intentus incenso quidem amore, viribus tamen imparibus, dum tàm gravem provinciam inconcusso animo aggrederetur, à Cardinalibus, qui Viterbii in eligendo Summo Pontifice diffidebant, quamvis absens, & multis ignotus, divino Spiritu afflante, qui homines non ubi sint, sed qui sint, expendit ad apices Summi Apostolatûs eveheretur, ut, quem zelus Domus Dei comedebat, dexterâ

Domini

Domini exaltaretur, ac Domui Domini præficeretur.

Quantos verò labores, quæ incommoda in his itineribus ſuſtinuerit, quibus Virtutibus & cœleſtibus donis divinitùs inſignitus Pontificatum adminiſtraverit, de illis ſigillatim in hac tertia Relationis parte agendum erit.

De Virtutibus Theologalibus & primò De Excellentia Fidei B. Gregorii.

SI hæc virtus per ſuas partes examinetur in Servo Dei, nempè per actus credendi, ſciendi, & res Fidei confitendi, & quæ definitur ſubſtantia ſperandarum rerum, argumentum non apparentium, dùm per illud movetur intellectus ad bonum inhærendo veritati per ſolam Dei auctoritatem revelatæ, ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 4. art. 1. Hoſtienſ. & Innoc. in c. firmiter de Summ. Trinit. & Fide Cathol., Azor. Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 8. cap. 7. quæſt. 1., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 1. in princ., eiſdem ſatisfeciſſe acta Proceſſuum plenè juſtificant.

Præcepto credendi ſatisfactum exiſtimamus, quia ex piis & catholicis parentibus natus eſt, & juxta Ritum S. R. E. baptizatus, Clericali poſtmodùm coronâ inſignitus, mox ad ſacros Ordines promotus, & denique Pontifex creatus, quæ omnia fuerunt articulata in utroque Proceſſu Remiſſoriali Aretino, & Placentino, art. XI. & probata per Teſtes de publica voce & fama, qui in antiquis & excedentibus hominum memoriam ſuprà annos 300., ut hic, ſolent concludenter probare, ut infrà, cum de Articulo Sanctitatis in genere tractabimus, opportunè ſubjiciemus, nàm prædicta deponunt in Proceſſu Remiſſoriali Aretino I. Teſtis fol. 38., II. fol. 44., III. fol. 51., IV. fol. 58., V. fol. 66., VI. fol. 73., VII. fol. 80., VIII. fol. 90., & in Placentino Remiſſoriali VI. Teſtis fol. 67., VII. fol. 72., IX. fol. 83. & confirmant litteræ Sacri Collegii ad eumdem de ipſius Electione, quæ in Regeſto Vaticano aſſervantur, quarum etiam partem refert IX. Teſtis in Placentino Proceſſu Remiſſoriali ſuper 26. fol. 84., & dum de ſorte Domini factus eſt, Deique Miniſter evaſit, ejuſque vices in Terris gerere cœpit, per virtutem intellectualem adhæſiſſe dicitur his, quæ à Deo ſunt revelata, ut per Charitatem, tamquam Fidei objectum, forma ejuſdem Fidei in eo perficeretur, & per

b eam

eam Deum cognoſceret, ut dixit S. Gregorius ſuper Eccleſiaſtic. Homil. 3.

Verùm & de ſecundo præcepto, quod eſt ſciendi res Fidei, credimus ex eiſdem Proceſſibus abundanter conſtare, quia in Theologo, Concionatore, & Dei Vicario non ſunt movendæ quæſtiones implicitæ, vel explicitæ ſcientiæ, ſed agendum de tertio præcepto, nempè Fidei confeſſione, in qua B. Gregorius per dilectionem & honorem Dei ſui tam magna operatus eſt in vita ſua, ut cum Paulo ad Galatas c. 2. exclamare poſſet: *Vivo autem jam non ego; vivit verò in me Chriſtus.*

Nam inſignem Beati Pontificis Fidei confeſſionem præter verbi Dei prædicationem, dum adhuc eſſet Archidiaconus, & ad Chriſtifideles cohortationes ad ſacram militiam contrà Saracenos ſuſcipiendam, oſtendunt publica, & ſolemnis ipſius, & Patrum in Concilio Lugdunenſi aſtantium Fidei profeſſio, de qua in c. Unico de Summ. Trinit. & Fide Catholica in 7. ejuſdemque Pontificis zelus, lacrymæ, labores immenſi, exhortationes, miſſiones, inquiſitiones pro eadem Fide à barbaris nationibus profitenda, & amplexanda, quæ tanquam ordinata ad ſignificandum id, quod Beatus Vir interiùs gerebat, benè inferunt ad actum Fidei, qui ſecundùm S. Thomam 2. 2. quæſt. 3. art. 1. eſt conceptus interior eorum, quæ ſunt Fidei, à quo exindè emanat ſermo confitentis, ut loquatur, quod credidit, ut in Pſalm. 115. David loquens de iſto interiori conceptu dicit: Credidi, propter quod loquutus ſum: & Apoſtolus 2. Corinth. cap. 4. referens eadem verba: Habentes (inquit) eumdem ſpiritum Fidei credimus, propter quod loquimur. Quare B. Pontifex, ut omnes eumdem ſpiritum Fidei haberent:

Paleologum Græcorum Imperatorem interpellavit, lachrymis, & profundis ſuſpiriis immenſi Dei bonitatem invocans, ut ipſe, in cujus unitate fundatur Fidei veritas, ſuam ſanctamque atquè Catholicam reintegrando uniret, & uniendo reintegraret, in ſinu ejus populis univerſis Latinis, & Græcis ſpecialiter adunatis in Fide integra, Spe ſolidâ, & Charitate ſincerâ. Cujus verba quaſi alterius Danielis ex die, quo poſuit cor ſuum ad intelligendum, ut ſe affligeret in conſpectu Dei ſui, exaudita fuerunt; litteris namque ab eodem Paleologo per Nuncios acceptis unus ex eis ſe viva voce à dicto Imperatore in mandatis habere referens,

rens, quod posset jurare in animam ipsius, si Domino Papæ placeret, professus est Fidem Romanæ Ecclesiæ, quæ lecta fuerat in Concilio, tenere dictum Imperatorem, & Imperium, eamque perpetuò servaturos: Papa statim alta voce, Te Deum laudamus, incipiente, & stante semper erecto, ac sine Mitra cum multa devotione; & lachrymarum profusione, Choro prosequente, ac complente, undè & in voces exultationis dictus Dei servus erumpens, posteà in Epistolis ad eumdem Paleologum inquit: O utinam, Fili, tibi pateret ad plenum cum quanto in his occurrit tripudio eadem Ecclesia nuper in Lugdunensi Concilio congregata: O si voces Psallentium inibi, Deumque flexis genibus, nudatisque capitibus laudantium, præcipuè Prælatorum, in tuis sonuissent auribus, & revelata facie ipsorum oculos deducentes quasi aquarum exitus inspexisses, profectò prudenter adverteres, quod erant eorum lacrymæ tam excessivi doloris indices, quàm adeptæ letitiæ proditrices. Et in aliis Epistolis ad Andronicum ejusdem Paleologi Imperatoris Primogenitum: Habes, Fili, undè in Domino tuo exultes, & fatearis humiliter tibi de immenso ipsius dono concessum veræ Fidei agnoscere veritatem. Ac demùm in Epistolis ad Prælatos Græciæ: Illi ergo laus, illi gloria, qui largitor bonorum omnium tantam nobis & vobis largitus est gratiam, ut nos in hæc tempora reservaverit, ut diem hunc nobis videre concesserit, quem videntes sumus in immensum non indignè gravisi ex immensitate gratiæ mensuram lætitiæ metientes.

Abagham Tartarorum Regem piè & suppliciter cohortatus ad Fidem Sanctam suscipiendam reduxit, cujus Nuntiis tempore congregati Concilii advenientibus, & ad eumdem Regem mox remissis B. Pontifex ei significavit quàm contrito corde & humiliato spiritu exoraverit Altissimum, ut ipse, qui est lux vera omnem hominem venientem in hunc mundum illuminans, & ei, ac suis suâ pietate concederet, sic semper in lumine vultus sui lumen agnoscere, quod in suis beneplacitis ambulantes ad exaltationem Fidei christianæ, & eorum salutem indefesso proposito intenderent.

Spiritu fremens contrà blasphemantes nomen Salvatoris invehebatur dicens: Proh dolor! detestabilius solito blasphematur in Gentibus nomen Christi, cum jam non tàm verbis, quàm re-

bus ipsis, & factis Christianis insultetur ab Infidelibus, & dicatur: Ubi est Deus eorum?

Et non minori indignatione commotus contrà arma deferentes Saracenis, comminabatur: Horribile scelus (inquiens) & execrabile crimen meritò reprobandum, quòd nonnulli maledictionis alumni, solo nomine Christiani, victualibus, armis, vasis navalibus, & aliis necessariis, causâ damnati questus, Christi muniunt inimicos.

Contra quos solertiùs invigilans ne per eorum cum Fidelibus conversationem Christiana Religio infici posset, aut aliquo modo fermentari, districtè Ordinariis præcipiebat, ut diligentiùs inquirerent, omnia sigillatim describerent, consilia de remediis adhibendis suggererent, & ad se per fideles Nuntios transmitterent.

Quæ omnia testimonio Vaticani Regesti de Gestis per eumdem B. Pontificem à pagina 58. usque ad 182. comprobantur, quorum postmodùm sonus in omnem terram exivit, postquàm ex omni natione Scriptores eadem Gesta & Virtutes recensuere, de quibus mentio in Articulo de Sanctitate in genere habebitur, & in specie de Paleologo, ejusque, ac Regis Tartarorum Nuntiis testantur Ptolom. Lucen. in Annal. Lucen. & Vit. Pontif., Matth. Westmonast. in Floribus Hist., Simon Majol. Episcopus Vulturarien. in Dedicatoria ad Pium V. in Comment. Concilii ejusdem Gregorii X., Jacob. Zenus Episcopus Patavinus Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in Vita ipsius Gregorii.

Et magnum Fidei Zelatorem eumdem declarant Sanctissimi Crucifixi oscula & amplexus, & Beatissimæ Virginis Mariæ Salutatio, dum spiritum emisit, ut deponunt Testes in Aretino, nempè I. fol. 39., II. fol. 44., III. fol. 52., IV. fol. 58., V. fol. 67., VI. fol. 74., VII. fol. 81., VIII. fol. 90. & Vita manuscripta in Placentino compulsata fol. 96. à tergo eadem omnia recenset. Ita etiam eumdem appellant Fidei magnum Zelatorem S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus hist. part. 3. tit. 20. c. 2. Jo: Pineda in Monarchia Ecclesiæ part. 3.

De

De Firmissima Spe Beati Gregorii.

HÆc Virtus in Dei Servo fuit perfectissima, qui semper gaudens in Spe futuræ beatitudinis magnas ante Deum operatus est Virtutes; Viri enim sancti, & amici Dei magnam lætitiam habent, & non sine lætitia & gaudio in ipsa Spe, ut dicit D. Bernardus serm. 37. in Cantic. & Apostol. ad Roman. 12. *Spe gaudentes*, & Propheta Psalm. 121. tanta spe lætatur, dùm gaudet in his, quæ ei dicta sunt: *In Domum Domini ibimus*: Et cum de rebus sanctis gaudium sit stilla, & gutta de illo flumine, cujus *impetus lætificat Civitatem Dei*, ut dicit idem D. Bernard. in serm. *Non est Regnum Dei esca & potus*. Hinc B. Gregorius ab impetu fluminis aquarum Spiritus Sancti lætificatus de certa expectatione futuræ beatitudinis, factus mons Sion non innitebatur propriæ prudentiæ, sed in Domino ex toto corde fiduciam habebat absque dubitatione, & hæsitatione ardua aggrediebatur: urebatur ardentissimo desiderio migrandi ex hac vita, ut esset cum Christo. Quæ omnia tàm ex indictione, & conclusione Concilii Lugdunensis, quàm ex peregrinatione per eum suscepta, dum in minoribus esset in Terram Sanctam pro salutis suæ remedio, ex prædicatione Verbi Dei ad eamdem etiam Spem alios inflammando, sic elucent, ut alia probatione non egeant.

Et nihilominùs in Servo Dei Virtutem hanc in summo gradu perfectam pronunciant:

Susceptio oneris Pontificalis, ad quod cum sufficere non posse præsciret, levando oculos ad montem Dei, undè opportunum illi proveniret auxilium, & hoc humiliter petiit, devotè speravit, & divino munere obtinuit.

Laborum perferendorum securitas; sub Spe namque illius, qui dat lapsis virtutem, & sub fiducia illius, qui de sua Misericordia omnes confortat, onera parvi pendit, & labores consideratione calcavit, debilitatemque propriam contempsit, ut indè & Reges, & Prælati sub eadem Spe ac virtute animati ab itinere ad Concilium Lugdunense pedem non referrent.

Pacis conciliandæ solicitudo cum & sub Spe illius, cui est facile (ut ipse ajebat,) res etiam desperatas sinè moliminis tarditate perficere, complurium diffidentium corda indissolubilis charitatis bitumine univerit.

Obse-

Obsecrationes ad Reges, & Principes, ut per misericordiam Jesu Christi, & ob immarcescibilis coronæ gloriæ fiduciam propositum succurrendi Terræ Sanctæ efficaciter implerent.

Missiones Fratrum Minorum in Germaniam, quorum labores humano affectu pensando paternâ quidem pietate illis commiserabatur, sed altiùs considerationis oculos levando, attendensque illos in servitio illius laborare, cui nunquam sine remuneratione servitur, congaudendum illis potiùs existimavit, quod magnitudine laborum certam immensæ retributionis Spem tenerent, per quam & ipsorum laborantium zelus accendebatur.

Quæ omnia pariter & Vaticana Regesta à pag. 1. usque ad 182. & Historici referendi in Articulo de Sanctitate in genere commemorant, aliaque inferiùs dicenda clariùs etiam comprobabunt.

De immensa charitate Beati Pontificis in Deum.

N*isi charitatem habuero, nihil sum*, dicit Apostol. 1. ad Corinth. cap. 3. quia verè est aliarum Virtutum totum continens, & *Vinculum perfectionis*: idem Apostol. ad Colossen. c.3., & S. Doctor 2. 2. q. 23. art. 6. *cæterarum Virtutum mater* dicit, & est illa, quæ nos Deo conjungit, ut illum summum bonum diligamus propter ipsius bonitatem: reliqua autem omnia in ipso, & propter ipsum; in qua virtute quantum profecerit Sanctus Pontifex, & quem gradum eminentiæ pertigerit, ut anima illius esset pretiosa in conspectu Dei, sequentia facilè justificant.

Primò enim hujus divini amoris indicia desumuntur ex eo, quòd dùm ætatem puerilem vix pertingeret, habitum clericalem suscepit, ut Deo, & Ecclesiæ serviens per ardentissimam voluntatem serviendi, & Deo placendi ex puro famulatu uniretur ad amabilem perfectionem, quod verè posteà consequutus est, quia divino amore adeò incensus fuit, ut ei videretur continuâ Dei præsentiâ frui, & quasi impatiens cupiebat dissolvi, & esse cum Christo, juxta ea, quæ refert S. Bonaventura proc. 6. Relig. c. 8. & hoc idem Beatus ipse Pontifex Patribus in Concilio apertè manifestavit, ut legitur in Vita ejus compulsata in Placentino Processu Remissoriali fol. 95. & litteræ Sacri Collegii idem comprobant.

Secun-

Secundò Divini Amoris ardor eò magis detegitur, quia Dei Servus fuit vigilantissimus Mandatorum Divinorum observator, & quantum potuit, alios ad eamdem observantiam impulit, ut per consequentiam observationis præceptorum mereretur ore Salvatoris Dilectus pronunciari, secundùm illud Joan. in Evang.c.14. & Sancti Gregorii in Homil. 30. super eodem Evangel. *qui diligit me, sermones meos servabit*, & indè per repromissionem frueretur Divinâ præsentiâ, ut in eodem Evangelio subjungitur: *ad eum veniemus, & cum eo mansionem faciemus*: & de hac accurata diligentia, & ferventi desiderio deponunt octo Testes in Aretino super 1. & 3. respectivè Articulis, & legitur in ejus Vita manuscripta, compulsata in Placentino fol.92. 93. & 95. & litteræ Vaticani Regesti pag. 243. scriptæ ad Jacobum Aragoniæ Regem idem testantur, in quibus Regem illum vehementissimè reprehendit ob adulterium, Dei ultionem comminando, & Pastoralis officii executionem promittendo.

Tertiò vehementius apparuit Beati Pontificis amor in Deum ex desiderio ejusdem Omnipotentis Dei gloriæ, ac laudis, & ut Terra Sancta vindicaretur e manibus Infidelium, cujus rei gratiâ, dum in minoribus esset, in Palęstinam se contulit, & creatus Pontifex firmo proposito decrevit, ut probat IX. Testis in Placentino super 16. Articulo fol. 83. Vita ejusdem Beati Pontificis compulsata fol. 95. & Martinus Polonus, ac Ptolomæus Lucensis, ambo in Vita Gregorii Decimi, & Bernardus Guido Ordinis Prædicatorum Episcopus Lutevensis in Chronol. Rom. Pontific. Et eadem Vaticana Regesta pag. 51. 101. 115. 116. 120. 195., in quibus referuntur luctus, lachrymæ, singultus, suspiria Beati Viri tàm super Civitatem Hierusalem, quàm super Cleri, & populi perditos mores, quos reformare intendebat, ac providere etiam, ne propterea blasphemaretur in Gentibus nomen Christi, & ibi præsertim, ubi idem Salvator *factus obediens usque ad mortem, saturatusque opprobriis clavis affixus, aceto & felle potatus, confossus lancea in Crucis patibulo tàm diræ mortis passionem subiit, mysterium Nostræ Redemptionis perficiens, sine qua parum Nobis Nativitas profuisset, excitante ob id Pontifice ipso Principum, & Regum animos & cunctorum Christifidelium ad vindicandas Redemptoris nostri injurias, & redimenda ignominiosæ conculcationis opprobria*.

Quartò

Quartò heroici amoris signum desumitur ex rerum temporalium contemptu, qui fuit maximus in Servo Dei, ut probant IX. Testis in Placentino super 16. Articulo fol. 83., & in Aretino octo priores Testes super 1. & 3. Articulis, & ex Historicis tradunt Jacob. Zenus Episcopus Patavinus in eumdem Cregorium Decimum, dicens: *Humana omnia contemuens de Cœlestibus cogitabat*, Greg. Polid. in suo Gregoriano Addit., Vincent. Belluac. in spec. Hist. lib. 31. cap. 14. non enim auro, aut argento, vel pretiosis quibusque inhians, sed Dei omnipotentis gloriam, & honorem quærens in perfecta charitate Creatori se conjungebat, quod nonnisi semotis omnibus impedimentis, & hujusmodi compedibus contingere posse affirmavit S. Doctor 2.2.q.186. art.6.

Quintò flammæ Divini amoris tunc vehementius eruperunt, cùm de sacro generali Concilio Lugduni ineundo cogitare cœpit B. Pontifex, in quo de morum reformatione, de Cultu divino augendo, de Græcorum reconciliatione, de Tartaris ad Fidem reducendis, de Sacra Expeditione obeunda pro vendicatione Terræ Sanctæ, de Romano Imperio firmando, agendum erat, quæ postmodùm ad gloriam Dei omnipotentis re ipsa complevit; nàm & pro Reformatione morum, & ut dissiparet consilia gentium, ac ambientium artes compesceret, nè Ecclesia Dei suo Pastore diutiùs careret, formam Conclavis in posterum servandam ordinavit per decreta in c. ubi periculum §. Cæterùm, & §. quia verò, de elect. in 6. & nè Domus Dei esset Domus confabulationum, sed orationis, per aliud decretum in c. Decet Domum, de Immunit. Eccles. easdem Confabulationes prohibuit, & quæcumque alia, quæ possent divinum turbare officium, aut oculos divinæ Majestatis offendere: Similiter pro divino Cultu augendo litteras ad Provinciales Ordinum pro Jesu Christi Cruce prædicanda destinavit, quæ in Compulsoriali Placentino leguntur fol. 103. & ut securà Deo serviretur libertate complura alia Decreta pro Ecclesiastica libertate firmavit, nempè c. Sciant cuncti, & cap. Generali Constitutione de elect., c. Absolutionis de iis, quæ vi, aut metu caus. fiunt, cap. Hoc consultissimo de reb. Eccles. non alienan., c. Quicumque de sent. excommunic., c. Unico de injur. & damn. dat. . Græcam Ecclesiam cum Latina univit, in qua reconciliatione Patres Græcæ Ecclesiæ in signum unionis confessi sunt, Spiritum Sanctum à Patre Filioque procedere, & Symbolum solem-

niter

niter in Concilio decantarunt. Nuntii verò Tartarorum intrà Concilium baptizati ad propria redierunt: Terram Sanctam iterùm invisere, & adire statuit, recuperationi illius intentus, ut à Christianis liberiùs posset habitari: quæ omnia probantur ex Actis ejusdem Concilii, & Historici testantur, qui de hujusmodi Concilio, & Gestis in eo scripserunt, nempè Martinus Polonus, Ptolomæus Lucensis, Bernardinus Guido, & alii, qui suo loco ponentur: & demùm Imperium Romanum firmavit; & primitùs in Austriacam Domum contulit, ut commemorant Ferdinan. de Castilio Histor. S. Dominici part. 1. lib. 3., Alphons. Ciaccon. in Vita B. Pontificis, Gonzal. de Illescas Histor. Pontific. lib. 5. Ex quibus omnibus Servi Dei perfectionem in vinculo Charitatis colligimus, cujus mens, verba, & opera, semper eò tendebant, ut Deus laudaretur, & glorificaretur: *non quærentis, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi* per effectus veri amoris, & dilectionis, quæ *patiens est, benigna est, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet*, ut Apostol. 1. ad Corinth. 13. nobis insinuat.

De perfectissima Charitate Servi Dei in Proximos.

DUo sunt, in quibus pendet universa lex, & Prophetæ, dicit Dominus in Evangelio Matthæi cap. 22. *Diligere Deum suum*, de quo jam diximus, *& Proximum suum sicut seipsum*, & hoc etiam postremum examinando comperimus B. Greg. observasse.

Primò enim perfectissima hæc Charitas in Proximum probatur ex immenso desiderio, quo urebatur de salute universorum, nulla habita exceptione personarum, sequendo Apostoli dictum ad Romanos cap. 1. *Græcis, ac Barbaris, Sapientibus, & Insipientibus debitor sum*; ut enim Deo reconciliarentur, & in Deo essent, incessanter verbum Dei prædicabat, tàm in ditione sui Archidiaconatus, quàm Parisiis, & in Terra Sancta, Pontifexque creatus in Concilio Florentiæ, & alibi, ut per auditum intraret dilectio, & per dilectionem præceptorum Dei observatio, juxta illud Joann. cap. 14. *qui audit verba mea libenter, ille diligit me: & qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me*: & cap. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* Quod quàm in summo gradu præstiterit B. Pontifex, & maximo zelo, & vigilantia continuaverit, probant historia Vitæ compul-

ſatæ in Placentino Proceſſu fol. 92. & 94. Paul. Æmil. de reb. Francor. lib. 7., Marcus Guatius in Chronic., Platina & Ciaccon. in Vita ejuſdem B. Pontificis, & Concio ipſa ad Florentinos habita de anno 1273. quæ refertur per Sanctum Antoninum hiſtor. part. 3. tit. 20. c. 2., & ut vitia extirparentur, ſuis litteris commonuit Prælatos ad Concilium acceſſuros, ut quinam in Provinciis, ſeu Diœceſibus ſuis committerentur exceſſus, diligenter obſervarent, & remedia, vel conſilia, quibus illis eſſet occurrendum, ſecum afferrent, quæ maximè ad notitiam perfectæ Charitatis pertinent, ut Proximus in Deo ſit, & maneat per obſervationem præceptorum, ut S. Doctor dicit 2. 2. quæſt. 25. art. 1. & ne ſalutaris eſca deficeret, eadem etiam Vaticana Regeſta teſtantur pag. 6. 16. 94. 95. quàm ſollicitè & aſſiduè Beatus Vir premeretur, ne vidu atæ Eccleſiæ longæ vacationis diſpendia paterentur, per hoc enim gratum ipſi Deo (ajebat ille) præſtatur obſequium, proſpero ipſarum Eccleſiarum ſtatui providetur, & Grex Dominicus ſub Paſtoris providi regimine poſitus ſalubriter gubernatur.

Secundò eadem fervens Charitas probatur, quia de Proximo adeò ſollicitus fuit, ut ad ſingulos quaſi manum extendens illos curare ſatageret, nàm ad Paleologum Græcorum Imperatorem ſcribens: De Nunciis pro unione ad Eum miſſis ſic ait: Magnificentiam tuam monemus, rogamus, & hortamur in Domino unigenitò Dei Filio Jeſu Chriſto per ſuæ Crucis myſterium, & immenſum Redemptionis humanæ beneficium in Charitatis viſceribus obſecrantes, quatenùs ipſos benignè recipiens, & ad illum reſpiciens ſalutis & pacis auctorem, qui operatus eſt in medio Terræ ſalutem, qui oriens ex alto pacem ſibi acceptam, & ab omnibus acceptandam eam in ortu ſuo, Angelico miniſterio, bonæ voluntatis hominibus nuntiavit, & inter homines converſatus verbo docuit, prædicavit exemplo, ut ad ovile Domini redeas. Et ad Cham Tartarorum Imperatorem nedùm litteras Paſtorales direxit, ſed magnos etiam Theologos Ordinis Prædicatorum, qui tunc in Civitate Acri commorabantur, nempè Fratrem Nicolaum de Vicentia, & Fratrem Gulielmum de Tripoli, cum facultate ordinandi Eccleſiam Dei. Placentinos autem Concives ſuos nedùm ex ſuſcepti Paſtoralis officii debito, ſed etiam ex ſingulari, quem erga eos gerebat, Charitatis affectu, monuit & hortatus eſt ad odia deponenda, ut ex litteris in Placentino Remiſſoriali adductis fol. 73.

Leo-

Leodienſem etiam Epiſcopum de incontinentia redarguit, per litteras eum commonens, ut jam reſipiſceret, motus non ſolùm ex officio, ſed ex ſincera charitate, quam erga Epiſcopum, & Eccleſiam illi commiſſam habebat; quæ litteræ in Vaticano Regeſto ponuntur, & ab Hiſtoricis etiam recenſentur, nempè à Joanne Hocſemo hiſtor. Leodien. tom. 2. cap. 9. pag. 299. prout & de litteris, ac Nunciis, ut ſuprà, ad magnum Cham miſſis teſtantur Marcus Paulus Venetus de Region. Orient. lib. 1. cap. 5. & Joan. Baptiſta Ramus navigat. vol. 2. in princip., Vaticanaque Regeſta habent fol. 115. Illum quoque Reginam Franciæ S. Ludovici relictam ſuis litteris admonuiſſe, ut intentæ conſiderationis oculos haberet ad Redemptorem Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum, & ipſum gereret in ſuis viſceribus figuratum ſua beneplacita proſequi delectaretur, & providè proſpiceret, quod hujus Mundi figura præterit, quodque abierunt, & abeunt Reges, & Principes.

Tertiò argumenta Charitatis magis comprobantur ex vigilanti ſtudio animos componendi ut per pacis donum gratiſſimum liberiùs Deo ſerviretur; Eccleſiæ namque Prælatos inter ſe de Juriſdictione, & temporalibus ſuarum Eccleſiarum juribus diſſidentes compoſuit, Regum & Principum inimicitias ſedavit, Populorumque & Provinciarum inteſtina odia, & factiones extirpavit.

Referunt enim Vaticana Regeſta à pagina prima uſque ad paginam 246. eumdem B. Pontificem Archiepiſcopum Toletanum, & Archiepiſcopum & Provinciam Narbonenſem concordaſſe: Toletanum pariter & Tarraconenſem ſedaſſe: Archiepiſcopum Lugdunenſem & Capitulum de temporalibus contendentes conciliaſſe: Lites inter Metenſem Epiſcopum, & Ducem Lotharingiæ & Comitem Barenſem terminaſſe.

Inter Reges autem, Henrici Regis Angliæ filios, Eduardum, & Edmundum ad fraternam dilectionem reduxit: Reges Bohemiæ, & Unghariæ diſſentientes univit: Rodulpho Imperatori, & eidem Bohemiæ Regi obtulit ſe promptum pacem inter eos tractare: erga Paleologum Græcorum Imperatorem, & Philippum Imperatorem Conſtantinopolitanum, & Carolum Siciliæ Regem idem præſtitit officium, & ut fœdera plenioris concordiæ firmarentur inter Regem Portugalliæ, & Prælatos illius Regni, optataque pax & concordia ſequeretur, omninò voluit, & ut Viri providi, & fideles ab eo cum ſufficientibus mandatis ad ſe ipſum mitterentur: inter

Regem, Reginamque Daciæ & eorum Prælatos pacem quoque iniit; per Regem Norvegiæ & Archiepiſcopum Nidroſienſem diſſenſiones ſuſtulit; ac Regem Navarræ, & Ancherum Presbyterum Cardinalem S. Praxedis, & Capitulum Trecenſis Eccleſiæ S. Urbani ſuper juribus & proprietatibus dictæ Eccleſiæ contendentes in tranquilla pace poſuit, Rege tunc aſſerente ſe concordiæ inclinatum precibus ipſius Sanctiſſimi Patris Gregorii Summi Pontificis.

Populorum denique bella, odia, & factiones diſſipavit, nàm Venetos, & Januenſes initio ferè ſui Pontificatus compoſuit: Florentinos Guelphorum & Ghibellinorum reſpectivè partes ſectantes ad ſinceram pacem reduxit, graviſſimis pœnis munitam adversùs ejuſdem Violatores: Aretini quoqne, Peruſini, & Urbevetani, jubente Beato Viro conſimili vinculo colligati fuere: Placentini autem Concives ſui in factionibus diù diviſi, ut concordia amabilem fraternitatem firmarent, quàm maximè optavit, & ſummis viribus procuravit: quæ omnia, ultrà Vaticana Teſtimonia, comprobant etiam Vita ejuſdem manuſcripta in Placentino Proceſſu fol. 93., S. Antoninus in ſua Hiſtoria part. 3. tit. 20. cap. 2., Jo. Villan. in Hiſtoria Florentina lib.7. c.43. Platina, Ciacconus, & alii in Vita ejuſdem Pontificis.

Quartò accedunt cura exactiſſima, & pietas erga pauperes, nempè eleemoſinarum largitiones, pedumque eorumdem pauperum quotidianæ ablutiones relatæ in ejus Vita manuſcripta[1], & compulſata fol. 98. in Placentino ubi & IX. Teſtis ſuper 16. Articulo deponit fol. 83., & Ptolom. in Annal. Lucen. ſcriptum reliquit, B. Gregorium Decimum primum fuiſſe, qui ſolemnem ordinavit eleemoſinam in Romana Curia, ad quam faciendam quemdam Fratrem Converſum inſtituit Ordinis Prædicatorum, cui nomen Frater Joannes, quem de partibus Ultramontanis ſecùm duxerat.

Et magis ſpecificè Vaticana Regeſta pag. 165. 181. 189. enunciant Beati Viri pietatem perfectam, & ſinceram charitatem injungentis quibuſdam Viris, de quorum integritate confidebat, ut mille marcas argenti à Piſanis Eccleſiæ Romanæ, & ſibi debitas inter diverſas Pauperorum ſpecies ejuſdem Civitatis diſtribuerent, ut in multitudine miſeranda omnes comprehenderet, nempè Infirmos, quos in Hoſpitalibus ægritudinis lectus detinebat; alios,

quos

quos erubescentia, palàm mendicare non sinebat; tertia portio erogaretur pauperibus Puellis maritandis: quarta verò inter Pauperes communes distribueretur. De qua etiam singulari pietate Beati Viri, ac eleemosinis erga Pauperes in specie testantur Martin. Polon., Bernard. Guid., Platina, Ciacconus, & alii in Gregor. X., Joann. Andreas, & Gemin. in c. Ubi periculum de elect. in 6.

Quintò lachrymæ ejusdem Beati Pontificis summi amoris indicium confirmant hanc erga Proximos dilectionem & charitatem; descendebat enim ad partes Lombardiæ, & videns Provinciam illam dissidiis, & armis miserrimè agitatam flevit super eam, & spiritu infremuit vehementer, & ad cogitanda remedia, quibus mala ingruentia sopirentur, se totum dedit: quemadmodùm & audita morte Sancti Ludovici Francorum Regis maximo dolore angebatur, quia & Proximorum adjutor, & Ecclesiæ defensor defecerat, ut legitur in Vita compulsata in Placentino fol. 94. & 95. Nec minori premebatur ob damnum inæstimabile ab Ecclesia Dei perpessum ex obitu Fratris Bonaventuræ Cardinalis, & Episcopi Albanensis, qui posteà Sanctus declaratus est, ut ex notula Actorum Lugdunensis Concilii colligitur, relata in Tomo 4. Conciliorum Romæ impressorum anno 1628. fol. 83.

Sextò Inimicorum, & Persequutorum dilectio justificat in altiori gradu divinam hanc in Servo Dei virtutem, nàm dùm adhùc esset Canonicus, & Archidiaconus Leodiensis, & excessus illius Episcopi audiret, redarguit eum in Capitulo, à quo pede calcatus fuit: qua de re cum Inimici Episcopi vellent super eum irruere, ut illum occiderent, se opposuit Archidiaconus, ut in Histor. Leodien. tom. 2. cap. 7. refert Joannes Hocsemius. Creatus exinde Pontifex de Infidelium conversione, & Perversorum reditu ad Sanctam Ecclesiam adeò gaudebat, ut non solùm ad petitam misericordiam inclinaret, verùm etiam exultaret in illo, qui eos revocasse dignatus fuerat ab initio, & ad viam reduxerat salutis; sic enim paratus de longinquo redeuntibus apertis occurrere brachiis in amplexum illos lætanter excipiebat.

Henricum Episcopum Londoniensem, qui excommunicationem incurrerat eò quòd tempore turbationum Angliæ non publicaverat censuras à Legato latas contrà Barones Regni turbatores, sed eis potiùs adhæserat celebrando etiam in contemptum Eccle-

Ecclesiastici Interdicti; Episcopum Cicestrensem, & Henricum electum Trevirensem ob easdem causas censuris innodatos, aliosque populos aberrantes, & ad gremium Sanctæ Ecclesiæ redeuntes more pii Patris, offensarum immemor, benignâ dissimulatione transiens, remissis injuriis, pro filiis habuit: quæ omnia colliguntur ex eisdem Vaticanis Regestis pag. 27. 28. 71. 92. 164. 182. & idem referunt Platina, & Ciaccon. in vita ejusdem Beati Gregorii Decimi, & Sanctus Antoninus in sua Historia part. 3. tit. 20. cap. 2.

Septimò pro coronide tantæ virtutis concurrit pietas immensa Beati Pontificis erga Defunctos, pro quorum animabus ita anxius, & sollicitus fuit, ut etiam in Concilio Generali decreverit per universum mundum Missas celebrari pro Animabus eorum, qui mortui fuerant adveniendo, stando, vel recedendo à Concilio, ut ex Actis ejusdem.

De Virtutibus Cardinalibus, & primò De Prudentia.

D*Eus Charitas est, & qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in illo*: 1. Joannis 4. & *ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*: ut Apostolus meminit ad Roman. 11. itaut qui perfectè vivit in charitate virtutes omnes morales possidere fatendum sit secundùm veriorem, de qua per Sanct. Thomam part. 2. quæst. 65. artic. 1. & 3. in qua charitate cùm jam firmaverimus B. Pontificem maximè excelluisse, per quam consequentiam admittere possumus insimul cum Charitate & Prudentiam hanc à Deo divinitùs in animam Servi Dei fuisse infusam.

Verùm sicuti Moralis est, & de ea agendum est per suos actus, nempè per consultationem, electionem, & imperium secundùm Arist. lib. 6. Ethic. cap. 9. & 10., & Sanctum Doctorem 2. 2. quæst. 47. art. 13. dùm dicit, quod rectè consiliatur, judicat, & præcipit, credimus Beatum Pontificem in hac etiam virtute excelluisse.

Nàm quod per consultationem investigaverit media ad finem optimum totius vitæ jam patet, dùm religiosam vitam à teneris annis sibi proposuit tamquàm medium tutissimum, ut indè de sorte Domini fieret, novum hominem indueret, & Angelicam vitam

vitam incoharet, & quod per electionem magis apta ad Dei honorem & animarum salutem seligeret, probant gesta in regimine subditorum suorum in Archidiaconatu Leodiensi, quæ habentur in ejus Vita compulsata in Placentino fol. 92. & narrantur per VI. Testem super 2. fol. 69., & IX. super 17. fol. 81. in Placentino. Probant itidem missiones de persona Beati Pontificis, dùm in minori statu existeret, in Angliam cum Ottobono Cardinali expedito per Clementem Quartum, ut tollerentur dissidia inter Regem illum, & Primates, prout fuerunt sublata, ut deponit in Remissoriali Placentino IX: Testis fol. 82., Vita manuscripta compulsata fol. 93., Ciaccon. in Vita ejusdem in verbo *Ottobonum Fliscum*, & accedit Legatio eidem commissa ab eodem Clemente Quarto, sivè à Sacro Collegio Sede Vacante in partibus Siriæ, quam referunt Marc. Paul. Venet., & Joannes Bapt. Ramus locis suprà relatis, ac Jacob. Bos. in sua Histor. Equit. Hierosol. part. 1. lib. 10., S. Antonin. part. 3. tit. 20. c. 2.

Sed fundamentum summæ Prudentiæ istius B. Pontificis magis elicitur ex imperio, dirigendo voluntatem ad executionem eorum, quæ Dei gloriam, & Fidei propagationem, & Animarum salutem respiciebant, nempè ex celebratione Sacri Generalis Concilii Lugdunensis, in quo interfuerunt 500. Episcopi, 60. Abbates, & Prælati mille circiter, & vocati fuerunt Sanctus Thomas de Aquino, qui in itinere decessit, Sanctus Bonaventura, qui in ipso Concilio diem suum clausit, Beatus Albertus Magnus, & alii Sanctissimi Viri, ut inde cum saniori deliberatione consiliata, & judicata ad operandum præciperentur, quæ propriè secundùm D. Thomam 2. 2. quæst. 47. art. 8. pertinent ad divinam Prudentiam; sicquè sanctissima decreta universo Orbi saluberrima emanarunt tàm respectu regiminis & gubernii, quàm pro morum reformatione necessariâ, nempè forma Conclavis in posterùm servanda in cap. ubi periculum de elect. in 6. ad tollendas longissimas Sedis Apostolicæ Vacationes, cum ea per trienninm ferè miserabiliter vacasset; Residentia habentium Curam Animarum, & Ordo Sacerdotii, & nè plures Curatæ haberentur, c. Licet Canon., cap. Nemo deinceps de elect. in 6. Prohibitio Usurarum, cap. Quamquam de usur. in 6. Declaratio, quod non valeat excommunicatio in Participantes, nisi fuerint nominatim moniti, c. Constitutionem de sentent. excommun. in 6., & alia quamplu-

ra

ra extant decreta in 6. Decretalium regiſtrata, quæ omnibus patent. Et in eodem Concilio finem impoſuit longiſſimo ſchiſmati occaſione Imperii tàm per præceptum ab eodem Beato Pontifice Electoribus tranſmiſſum; quàm per confirmationem Rodulphi ab illis electi; & Expeditionem inſuper Sacri Belli in Saracenos decrevit, prout hæc omnia habentur inter Acta ejuſdem Concilii in præallegat. tom. 4. Conciliorum Romæ impreſſorum, & ponunt etiam Hiſtorici omnes, & ſignanter Martinus Polonus, Ptolomæus Lucenſis, Bernardus Guido, Platina, Ciacconus, & alii, in Gregorio Decimo, & de vocatione S. Thomæ & S. Bonaventuræ ad præfatum Concilium meminit Breviarium Romanum in lectiodibus de eorum Feſtivitate, Hiſtoriaque præfixa ipſi Concilio in tomo prædicto, & de præcepto Electoribus facto Gerard. de Rot. in Annal. Hiſt. Auſtriac., deponitque IX. Teſtis in Placentino ſuper 16. fol. 82.

De Juſtitia.

HÆc Virtus cum ſoleat dividi per Ariſtot. 4. Ethic. cap. 2., & per S. Thomam 2. 2. quæſt. 58. art. 5., & quæſt. 61. art. 1., in legalem, diſtributivam, & commutativam; & legalis definiatur ea eſſe, per quam omnium virtutum actus ad bonum commune ordinantur; diſtributivæ verò ſit dirigere diſtributionem omnium bonorum in partes Reipublicæ; & commutativæ multos actus inter Privatos ſubordinare: In prima parte mirabiliter Dei ſervum excelluiſſe comperimus, quia totus fuit in communi bono ordinando, nempè in depravatorum morum correctione, pro qua ab Eo emanarunt tot leges, decreta, & conſtitutiones, de quibus in 6. Decretalium ſub diverſis titulis ſupra in articulo Prudentiæ narratis: ſimiliter in divino cultu augendo, in quo zelantiſſimus fuit, in converſione Infidelium, & ſubſidio Pauperum, itàut verè omnium eſſet unus Pater & Paſtor, non habitâ Perſonarum exceptione; Nam & ad Imperatorem Græcorum miſit quatuor Fratres cum litteris & formula Fidei pro firmanda & perficienda unione, ut jam in articulo de Fide diximus, & in Siriam ad Chriſtifideles pro Terræ Sanctæ ſuccurſu ſubſidium tranſmiſit, ut teſtantur Vaticana Regeſta, Annal. Eccleſ. ad annum 1272. Boſius in ſua Hiſtor. Equit. Hieroſol. part. 1. lib. 10.; & primus

mus fuit, qui deputavit Officiales pro eleemosynis Pauperibus Jesu Christi erogandis, ut diximus in articulo de Charitate in Proximos.

In aliis verò partibus, nempè distributivâ, & commutativâ, quæ sicuti in ratione justitiæ particularis in communi conveniunt, sic quoque conveniunt in eo, quod utraque respicit debitum aliquo modo, quatenùs per eas redditur alicui, quod suum est, vel ad quod habet Jus uno modo ratione contractus, alio æqualitatis constituendæ, & in his Beatus Pontifex fuit etiam vigilantissimus. Et

Primò dùm adhuc esset in Minoribus Leodii residens in dignitate sui Archidiaconatus, Vir sanctus & justus fuit, cum ea, quæ pro jurisdictione sui tituli dirigenda erant, erga bonos & malos respectivè summa cum integritate compleverit, ut deponunt VI. Testis in Placentino super 2. fol. 69., & IX. super 16. fol. 81. & legitur in ejus Vita compulsata fol. 92. Et

Deindè Pontifex creatus, quod debitum erat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, subtrahi non permisit, nàm à Cardinalibus Viterbii post Pontificium susceptum requisitus, ubi coronam recipere vellet, Viterbii, an Romæ? sic respondit: Scitis, Fratres Charissimi, quòd Imperator Constantinus, Mundi Monarcha, ex Imperiali Vertice Coronam deposuit, & eam ex sua munificentia contulit Beato Silvestro tunc Romano Pontifici in signum decoris Regii, & dominii temporalis, & quia istud in Urbe factum dignoscitur, suadet ratio, monet æquitas, & rrquirit honestas, quòd ibi ipsa Ecclesia in nostra persona, licèt indignâ, hujusmodi debeat Diademate insigniri: quæ verba ponuntur in ejus vita compulsata fol. 94. à tergo in Placentino, & referuntur per Testes in Aretino super 7. & 8. Articulis.

Postremò fuit diligentissimus defensor Jurium Ecclesiæ, nàm à Carolo Rege Siciliæ debitum fidelitatis juramentum pro Regno Siciliæ exegit: similiter et à Rodulpho Cæsare pro Imperio, et Terræ Sanctæ succursu juramentum voluit, et à Jacobo Rege Aragoniæ tributum annuum Cameræ Apostolicæ persolvendum petiit, ut probant Ferdin. de Castillio in Histor. S. Dominici par. 1. lib. 3. cap. 39., Joan. Marian. Histor. de reb. Hispan. lib. 3. cap. 22. & alii, ac Vita in Placentino compulsata fol. 94. vers. completis, & fol. 96. vers. post hæc: & per eamdem rationem reddendi cui-

que, quod suum est, vel ad quod Jus habet, Leodiensem Episcopum, & Federicum Abbatem S. Pauli de Urbe propter excessus ab ipsis commissos compulit respectivè cedere Ecclesiæ, & Abbatiæ, ut testantur Acta Concilii Lugdunensis superiùs relata.

Quibus accedit Affabilitas, quam inter finitimas Justitiæ partes Sanct. Doctor ponit 2. 2. quæst. 80. & partem Justitiæ potentialem appellat, quæ in Beato Pontifice fuit emiuentissima, ex quo per eam à S. Ludovico Rege fuit semper humanissimè in minoribus receptus, ut habetur in ejus Vita manuscripta, & apud Ciacconum in Gregorio Decimo, deponuntque Testes in dicto Placentino Processu V. super 4. fol. 66. VI. super 2. fol. 69., VII. super 26. fol. 75., & IX. super eodem 26. fol. 84. & alios Reges & Principes ad se alliciebat, quos inter se dissidentes in pace firmissima conciliavit, & ad veritatem Fidei reduxit, ut diximus in articulo de Charitate in Proximos versic. secundo eadem.

De Fortitudine eximia.

Est hæc virtus in ordine inter Cardinales tertia secundùm S. Thomam 2. 2. quæst. 123., & ab eodem dicitur esse audaciæ moderatrix, & timoris expers, in qua Beatus Pontifex mirabiliter se gessit aggrediendo ardua cum summa fiducia, & magnanimitate, & ea sustinendo cum perfecta patientia & perseverantia.

Nam quàm ardua aggressus fuerit, & magna cum fiducia, ac magnanimitate compleverit, eadem Vaticana Regesta à pag. 52. usque ad pag. 246. testantur. Actaque Concilii in præallegato 4. Tomo Conciliorum commemorant, S. Antonin. Archiepisc. Florent. histor. part. 3. tit. 20. cap. 2. Joan. Magnus Gotheus Upsalen. Archiepiscopus de Vitis Pontificum Upsalen. lib. 3., & ponuntur multa per Joannem Marianam de rebus Hispan. lib. 13. cap. 22.

Nempè Jacobo Aragoniæ Regi cum adeò libidini intentus esset, ut uxorem Vassalli sui abduxisset, cum eaque consuetudinem haberet, præcepit, ut adulteram dimitteret, eoque negligente mandavit, ut si antè octavum diem, postquàm litteras accepisset, eam non dimisisset, ut Viro suo reconciliaretur, Archiepiscopus

ſcopus Tarraconenſis, & Epiſcopus Dertuſenſis in eum Anathema diſtringerent, & locum, ad quem ille, vel illa adultera divertiſſet, Eccleſiaſtico Interdicto ſupponerent.

Alphonſum Luſitaniæ Regem, qui Bracharenſem, Conimbricenſem, Viſenſem, & Lamecenſem Eccleſias poſſeſſionibus & redditibus exuerat, nonuullaque alia indignè commiſerat, Beatus Pontifex redarguit uſquè dum à violandis perſonis, & rebus Eccleſiaſticis abſtineret; tùm injuriarum ac damnorum nomine iis, quos affecerat, ſatiſdaret, ſeveriùs admonuit; quod ſi contemneret, Priori Cœnobii Ulyſſiponenſis Ordinis Prædicatorum, & Cuſtodi atquè Guardiano Ordinis Minorum, & Cenſuras Eccleſiaſticas in eum promulgarent, & Sacra omnia Regno Portugalliæ interdicerent, omninò mandavit.

Alphonſum alterum Caſtellæ Regem, qui & ſe inſcribere Romanorum Regem, & Imperiali ſigillo uti audebat, ſimili modo abſterruit litteris ad Archiepiſcopum Hiſpalenſem datis.

Carolum Siciliæ Regem, ne Jura Beneventanæ Eccleſiæ uſurparet, prohibuit per litteras Anagnino Præſuli, ac Decano Antiocheno directas.

Ottocarum Bohemiæ Regem redarguit, quòd in ipſum Papam commotus per litteras ſignificaſſet ſe nolle illius ſententiæ ſuper negotio Imperii Romani acquieſcere.

Magnum etiam Norvegiæ Regem, ne ampliùs Eccleſiis in contemptum Eccleſiaſticæ libertatis gravamina imponeret, continuit per litteras ad Archiepiſcopum Nidrioſienſem.

Philippum Galliæ Regem, ut Comitatum Venaiſſinum Eccleſiæ Romanæ ab Alphonſo Comite Pictaviæ ejus Patruo raptum, & eidem Philippo Regi ex teſtamento relictum, reſtitueret, commonuit per Nuntium Guilelmum Matiſconenſem Apoſtolicum Cappellanum, ac Generalem Cauſarum Sacri Palatii Auditorem; quo audito Rex non modò ea, quæ injuſto titulo poſſidebat, ex integro reſtituit, verùm etiam poſtulanti Pontifici auxilia pro Terræ Sanctæ recuperatione promiſit, & ſubmiſit ex variis litteris ſubindè datis.

Electoribus Imperii Romani diù vacantis uti electionem differentibus præcepit, Eccleſiaſticis quidem ſub pœna privationis Officii, & Sæcularibus ſub pœna Excommunicationis, ut, omni cunctatione poſtpoſita, Eccleſiæ Advocatum darent, nempè

Imperatorem, comminando insuper, quod aliàs hæc ipse faceret; & illi mandatis paruerunt, quia non multò post, habito inter eos tractatu, in Regem Romanorum elegerunt Rodulphum Comitem de Hausburg.

Rodulphum posteà ab eis electum, & ab ipso Pontifice confirmatum, nisi præstituto tempore in Italiam advenisset cum Germanico Exercitu pro Sacro bello in Saracenos agendo, & in Urbe se præsentasset pro Corona Imperiali suscipiendâ, cettiorem fecit se illum & Excommunicatione & Imperii privatione mulctaturum.

Stephanum Ungariæ, & Ottacarum Bohemiæ Reges inter se contendentes cùm Beatus Pontifex invicem conciliasset, & pacis fœdera inter illos firmasset, Archiepiscopis Pragensi, & Strigoniensi, ac Episcopis Olomucensi et Vaciensi in mandatis dedit, ut pacem hujusmodi sub censuris et pœnis ab omnibus inviolabiliter observari facerent.

Ugonem Cypri Regem Coronam Regni Hierosolymitani in præjudicium Mariæ natæ olim Isabellę Magnę Hierosolymitanę Reginę affectantem peremptoriè, ut se Apostolico conspectui pręsentaret, citari mandavit ex litteris ad Archiepiscopum Nazaręum datis.

Valdemarum Svetiæ Regem Libertatis Ecclesiasticæ, et Pontificiæ Auctoritatis contemptorem, jam miserabile mancipium omnium enormium flagitiorum effectum, per suos Legatos Regiâ Auctoritate privavit, in ejusque locum Ladislaum Magnum ipsius fratrem prudentiâ, justitiâ, et æquitate, pietateque longè insigniorem suffecit.

Henricum Daciæ, seu Danorum, et Sclavorum Regem ob Archiepiscopi Lundensis, aliorumque Pręlatorum ab illorum sedibus ejectionem, et bonorum Ecclesiasticorum privationem, per Apostolicę Sedis Legatum Excommunicatione perculsum approbavit, et in se postmodùm reversum à censuris, integra libertate Ecclesię præservata, absolvit.

Contra Paleologum Gręcorum Imperatorem tàm pro Unitate Fidei, quàm pro defensione Primatus Ecclesię Romanę viriliter institit, ac instanter solicitavit, et tandem, Deo dante, quod humilibus precibus, et continuis lachrymis exposcebat, feliciter obtinuit.

Duci

Duci Venetorum per Apostolica scripta seriò pręcepit, ne sineret per aliquos Venetos arma, ferrum, lignamina, Naves Saracenis deferri, vel aliter quoquo modo illis auxilium impendi.

Ducem Brabantiæ Ecclesię Leodiensis libertatem turbantem, et Homines Villę Sancti Trudonis multipliciter vexantem, tempore pręsertim Concilii, quo Episcopus Leodiensis aberat, increpuit acerrimè, ut ab omni molestia in bonis et juribus dictę Ecclesię, et potissimùm respectu Villę Sancti Trudonis se abstineret.

Ducem Lotharingię, et Comitem Barensem, qui L. Episcopum Metensem defensioni Terrę Metensis Ecclesię insistentem violenter invaserat, et Carceri mancipaverat, in pristinam libertatem ut eum restituerent, coegit, recepta ulteriùs ab eis promissione, et obligatione de Apostolico mandato super pręmissis observando.

Ducibus quoque, ac Regibus, et Imperatoribus, sub pœna Excommunicationis ipso facto incurrendę pręcepit, ne Guidonem de Monsorti, qui Henricum de Alemannia Viterbii in Ecclesia occiderat, aliquo modo reciperent, aut recipi permitterent.

Januenses, et Florentinos, Pisanos, Bergomenses, Papienses, Urbinates, er alios pacis Violatores, Libertatis Ecclesię turbatores, aut aliàs contumaces Censuris distrixit, et Civitates eorum Interdicto supposuit.

Ex quibus divina hęc virtus quàm perfectè fuerit in Servo Dei facilè dignosci potest, cum per eam Majestate superbos terruerit, et perversorum iniquitates irruperit, constantię suę ac magnanimitatis immensam à Deo reportans remunerationem.

Verùm et ex aliis hęc virtus non minus in Servo Dei eluxit, per patientiam nempè, ac sufferentiam, et perseverantiam in adversis, ut inter easdem paginas Vaticani Regesti commemoratur adeo, ut quò magis se offerrent labores, itinera, peregrinationes, pericula, ęgritudines, eò fortior et robustior redderetur.

Labores immensos sustinuisse illum, facilè probant gesta in eodem Concilio Lugdunensi, nempè morum reformationes, decreta, Constitutiones pro Ecclesia, et ejus libertate sublevanda, Conciones item ad Reges, et Principes excitandos ad sacram militiam suscipiendam contra Saracenos, et Infideles, et demùm cum

cum pręclaro ſanctitatis ipſius Elogio litteræ Innocentii Quinti ejus in Pontificatu Succeſſoris (de quibus in Codice Vaticano Marini de Ebulo pag. 47.)

Itinera verò, et peregrinationes probantur ex legationibus per eum in minori ſtatu initis cum Cardinale Jacobo in Galliam, et Germaniam; et cum Cardinale Ottobono in Angliam, cum quibus aſſociatus in parte ſolicitudinis fuit: Vita manuſcripta in Placentino fol. 91. et 93. et IX. Teſtis in eodem Proceſſu ſuper 16. fol. 81. et 82., Ciaccon. in Gregorio Nono et Decimo, et Matthęus Weſtmonaſterienſis in Floribus Hiſtoriarum ad annum 1267., et Pontifex creatus Florentiam profectus eſt, ut Cives illos ad concordiam reduceret: S. Antoninus hiſtor. par. 3. tit. 20. cap. 2., Joannes Villanus, Platina, Ciacconus, et alii in Gregorio Decimo.

Nec pericula ingentia defuerunt, quę ipſe, veluti Fortitudinis inexpugnabilibus armis accinctus, nequaquàm extimuit, quia poſt mortem S. Ludovici de Brunduſio diſcedens, intrepidus tranſivit ad Terram Sanctam Palęſtinam, ut Chriſtifideles opera et conſilio adjuvaret, ſpretis omninò maris periculis, quòd refert Auctor vitę manuſcriptę in Placentino fol. 94. et deponit IX. Teſtis in eodem ſuper 16. fol. 82. nec non Matthęus Weſtmonaſterienſis loco ſuprà citato, et Jacobus Zenus in Gregorio Decimo: et creatus Pontifex non pertimuit eadem maris et itinerum pericula, pręcipuè in reditu tàm ex Terra Sancta tempore hyemali, quàm ex Lugdunenſi Concilio tranſiens per diſcrimina montium Gallię et Tuſcię in ſpiritu Fortitudinis, ac zelo, et amore ſuę Eccleſię, ut narrant idem Auctor vitę manuſcriptę eodem fol. 94. et fol. 96., Chronic. Man. in eodem Placentino compulſatę fol. 100. Bernardus Guido, Onuphrius Panvinus addition. ad Platinam et alii in Gregorio Decimo, necnon litterę ejuſdem Gregorii ad Paleologum Gręcorum Imperatorem in Vaticano Regeſto pag. 58. num. 37.

Denique ęgritudines fuerunt Beato Pontifici comites, et eas recenſet ipſemet Beatus Vir in litteris tàm Regi, quàm Reginę Anglię directis, et in proceſſu habito in die Cœnæ Domini anno 1272., et in alio Lugduni anno 1273. reſpectivè publicatis, nàm Urbeveteri, Bononię, Lugduni, et demùm Aretii ob labores in ſenili ętate perpeſſos graviſſimis febribus tentus fuit, ſed nuſquam

ab

ab opere abstractus Dei Ecclesiam regendi, cujus Pontifex factus fuerat & Rector. Quod etiam disertis verbis testatus est idem Innocentius Quintus tanquam ocularis testis in prænarratis litteris ad Reges & Prælatos transmissis statim sequuto obitu ipsius Gregorii.

De Temperantia admirabili.

CArdinalium Virtutum hæc est postrema, quam Aristot. 3. Ethic. appellat Mediocritatem circa tactus, gustusque voluptates: & S. Doctor 2. 2. quæst. 141. art. 1. illam dicit moderationem, seu temperiem, quam ratio facit: & hanc moderationem & temperiem in excellenti gradu fuisse in Beato Pontifice ex probatis comperimus;

Fuit enim hic Dei Servus temporalium rerum maximus contemptor, quod cum pertineat ad abstinentiam, inter partes subjectivas Temperantiæ ponitur ab eodem Sancto Doctore dicta quęst. 141. art. 1., et hanc esse veram spiritus paupertatem definiunt D. Ambros. Homil. lib. 5. in Lucam cap. 6., et D. Hieronymus in Matthęum cap. 5. relati ab eodem S.Doctore 2.2. qu.19. art. 12. Nàm cogitante Innocentio Quarto de removendo Episcopo Placentino, uti minùs canonicè instituto, Theobaldo huic (tunc Archidiacono) liberalissimè Ecclesiam illam obtulit; sed ipse recipere noluit, ut ex vita ejusdem compulsata fol. 92., & etiam refert Ciacconus in Gregorio Decimo. Verùm eamdem abstinentiam magis practicasse dignoscitur in confirmatione electionis Rodulphi Regis, in qua reprobatis Nunciis Regis Hispaniæ, & Regis Bohemiæ ad Imperium Romanum enixè aspirantium, sprevit munera ipsius Ottocari Bohemię Regis, ut scribit Siffridus Presbyter in sua Epit. lib. 2., et eamdem abstinentiæ virtutem fuisse peculiarem in Beato Pontifice, ut ab omni munere manus suas excuteret, auroque, aut argento non inhiaret, humanaque omnia contemneret, narrant vita compulsata fol. 98., Jacobus Zenus Episcopus Patavinus, Platina, Ciacconus, & alii in Gregorio Decimo, Testis in Remissoriali Placentino IX. super 16. fol. 90., & Joan. Andreas in cap. ubi periculum de elect. in 6. Ac denique quàm summè hanc virtutem coluerit, particulari etiam Constitutione declaravit in c. Exigit perversorum audacia de

de Cenſ. in 6., et Decreto idem ſpeciali, quo Familiaribus et Domeſticis ſuis eamdem munerum receptionem vetuit ex prædicta Vita compulſata eodem fol. 98.

Pręterea et ſeveriùs adhuc hanc virtutem obſervavit in ſe ipſo, nàm ſingularis quidem eſt virtus Temperantię in abſtinendo, ſed illa, quæ ſubtrahit, tantò erit perfectior, quantò magis de convenienti ſubtrahit: D. Thom. 2. 2. quæſt. 146. 147. et 149.

Erat enim parciſſimus in loquendo, ut non niſi ædificationis gratiâ, & ſale diſcretionis condita ab eo verba proferrentur, ſermoque ejus eſſet viri perfecti in verbo non offendentis. Eadem quoque abſtinentia utebatur in ſubtrahendo ſe à cibo, & potu, unica tenuique comeſtione in die contentus, et quidem ab omni ſenſus delectatione abſtracta, dum per Sacræ Scripturæ lectionem in menſa divinæ meditationi intentus tantummodò guſtaret, quàm ſuavis ſit Dominus, & quàm dulcia eſſent verba Domini faucibus ſuis, naturalis delectationis tunc oblitus, ut ipſe propterea aſtantibus ſæpè referre ſoleret, ſe neſcire quid in ea comeſtione tunc ſumpſiſſet, quod legitur in ejus vita compulſata in Placentino fol. 98., et idem deponunt III. Teſtis ſuper 18. fol. 62., et IX. ſuper 16. fol. 83. in dicto Remiſſoriali Placentino, et alii in Aretino ſuper 15. Articulo.

De puriſſima Caſtitate Beati Pontificis.

CAſtitatem eſſe partem ſubjectivam Temperantiæ ponit Sanctus Thom. 2. 2. quęſt. 143. art. 1. adeòque Jeſu Chriſto gratam, ut illius candore delectetur, et à Deo Omnipotenti hac etiam Virtute Beatum Pontificem fuiſſe ornatum facilè ex ſequentibus probari poteſt.

De ea enim deponunt octo Teſtes in Remiſſoriali Aretino ſuper primo et ſequentibus Articulis uſque ad 23., dùm reſpondendo dicunt, ſe credere etiam contenta in Articulo 16. eſſe vera tàm ex publica voce et fama, quàm ex hiſtoriis, ad quas ſe referunt, et Teſtes in Remiſſoriali Placentiuo nempè VI. ſuper 2. fol. 69., VII. ſuper 15. fol. 74., IX. ſuper 26. fol. 84. affirmantes Beatum Virum ſpeculum honeſtatis fuiſſe, et quòd nunquam, ut creditur, criminis contagione pollutus fuerit, et in vita ejuſdem compulſata fol. 91. dicitur, quòd ab Infantia vitam ita inſtituit

ab

ab omni immunditia liberam, ut in ejus Juventutis flore ob hanc singularem vitę munditiam cœteris norma, et speculum honestatis esset: et fol. 98. subditur: in carne quoque sua servavit munditiam, nullá unquam, ut creditur, criminis contagione pollutam.

Quod etiam videtur ex circumstantiis summę honestatis, et modestię, ac prędicationis Verbi Dei convinci, nedum aliis hanc virtutem prędicaret, ipse reprobus efficeretur, et ex morum correctione contra Reges, et Ecclesiasticos simili immunditia notatos, de qua diximus in Articulo de Fortitudine. Undè facilè colligi potest, quo odio oderat crimen hoc, per quod anima separatur à Charitate Christi.

Quam Castitatis, et Virginitatis probationem Dominus Noster dignatus est etiam manifestis inditiis comprobare, ex mirabili illius Corporis Integritate, et Incorruptione per annos tercentum et ampliùs conservata, de qua deponunt octo Testes in Aretino Remissoriali super 24. Articulo: et quamvis non ita integrum ejus Corpus à paucis annis videatur (quod fortè propter frequentem Fidelium ad ejus sepulchrum accessum, et luminum intùs positorum calorem, Coronarumque contactum contingere potuit) hoc tamen minimè tollit pręmia puritati corporis istius Beati Pontificis correspondentia, quia nisi adsit aliquid prohibens, sicut homo non potest evadere mortem, ita nec putrefactionem, nec corruptionem, ut notat S. Thom. super 3. sent. distinct. 21. art. 2. ad 4., et ad comprobandam Sanctę Theresię virginitatem fuit hęc corporis Incorruptio simili modo ponderata in ejus Relatione in Articulo de purissima Castitate.

De profundissima Humilitate Beati Pontificis.

D*iscite à me quia mitis sum & humilis corde*, dicit Dominus Noster in Evangelio Matthęi cap. 11., quia per hanc sanctam virtutem vere animus firmatur, ne inordinatè extollatur ad sensibilium concupiscentiam, ut explicat S. Thom. 2. 2. quęst. 161. art. 1. et 4., in qua quantum Beatus Pontifex profecerit, sequentia demonstrant.

Ore enim proprio solebat sui ipsius diffidentiam, indignitatem, et insufficientiam fateri, ut probant ejus vita compulsata

fol. 94. à tergo; et litterę ab eodem Beato Pontifice directę ad Patriarcham Hierosolymitanum de Anno 1272. in Regesto Vaticano sequendo responsa B. Joannis Baptistæ in Evangelio Joannis cap. 1. *non sum*, *non sum*, *sum vox clamantis in deserto*, & Apostol. ad Philippen. cap. 2. *in humilitate superiores ad invicem arbitrantes*, & Prophetam in Psalm. 21. *Sum vermis*, *& non homo*, *opprobrium hominum*, *& abjectio plebis*.

Ex eadem humili cogitatione, & sui ipsius diffidentiâ Ecclesiam Placentinam ab Innocentio Quarto sibi oblatam recusavit, & eadem ratione electioni in Summum Pontificem restitisset, nisi majori virtute victus, zelo scilicet reparandæ calamitatis Ecclesiæ Dei triennio vacantis commotus fuisset, ut litteræ ejusdem Beati Pontificis testantur ad Paleologum Gręcorum Imperatorem, & ad Patriarcham Hierosolymitanum, nec non Archiepiscopum Senonensem; & eorum respectivè suffraganeos, de quibus in Vaticano Regesto pag. 58. & 121.

Et agnoscens eamdem infirmitatem in se ipso, cum esset Summus Pontifex, quæ in aliis esse posset, sequendo Apostol. ad Hæbr. cap. 5. seipsum Deo, & aliorum orationibus commendabat, quæ propriè ad agnitionem virium deficientium pertinent, & humilitatem indicant, ut in Psalm. 25. 37. & 101. Rex David prænunciat.

Et formam Servi accipiens Pauperibus Jesu Christi ministrabat, & pedes eorumdem quotidie propriis manibus abluebat, ut vita ejus compulsata commemorat fol. 98. in cujus operis exercitio hæc virtus maximè elucebat, cum fuerit ad eodem Domino Nostro cœpta, & præcepta in Evangalio Joannis c. 13. *Scitis quid fecerim vobis?*

De Sanctitate Beati Pontificis in genere.

PRobationem hanc genericam nonnisi ex pluribus argumentis impleri posse eo modo, quo ad probandam famam, reputationem, nobilitatem, virtutem, & similia voluerunt Bald. in l. providendum C. de postul., & in leg. 1. C. de dignit. num. 97., Guidopap. decis. 88., Covarruv. lib. 1. var. resol. c. 16. num. 10. quippe quæ pendeat ab opinione hominum, quæ ex diversis soleat colligi, quod etiam ponderarunt majores nostri in Relationibus

nibus Sanctorum Hyacinthi, Raymundi, Isidori, Theresiæ; & B. Juliani.

Inter alia autem argumenta cum Virtutes ipsæ Theologicæ; & Cardinales, primum obtineant locum, quandoquidem illæ necessariò probandæ sint, non minus, quàm Miracula in canonizando Dei Servos c. 1. de reliq. & venerat. Sanctor. Glos. communiter approbata in cap. 1. in verb. Sedi Apostolicæ eod. tit. in 6. ubi Hostiens. num. 5., Joan. Andr. num. 4., Archidiac. num. 5., Bellam. in cap. Venerabilis num. 2. de Testib., Troil. Malvet. in tract. de Canonizat. Sanctor. dub. 3. num. 1. & 73., Castill. eod. tract. quæst. 4. principal., & quæst. 5. vers. quinto, necessarium esse, Cassan. in Cathalog. glor. mund. part. 3. consid. 50., Mascard. de probat. conclus. 262. num. 2., Panvin. in Relat. S. Bonaventuræ part. 1. art. 8. & 9., & idem fuit dictum in relatione S. Reginę Elisabeth in princ.

Primum argumentum desumimus ex probatione Virtutum hujus Beati Pontificis, quas in summo gradu existere suprà deduximus, & per quas viri famâ boni à cœteris in veneratione habentur, quippe qui considerantur in multis laboribus, & vigiliis, in moribus castis, in strenuis actibus: c. miramur 61. distinct. cap. quatuor 12. quæst. 2.

Secundum est fama communis, reputatio, & vox populi, & quidem Catholici, Sanctos venerantis, quæ moveri non potuit humano affectu, vel cupiditate lucri temporalis, sed solo pietatis, & divini amoris desiderio acclamantis per continuata tempora à die obitus istius Beati Pontificis, qui contigit die 10. mensis Januarii 1276. ipsum ab omnibus communiter habitum, & reputatum fuisse pro Beato, & Sancto, & quòd populus cum magna devotione intercessioni illius se commendat: ita Testes in Remissoriali Aretino ad 5. Interrogatorium, & super 26. Articulo concludenter deponunt, nempè I. fol. 36., II. fol. 48., III. fol. 49., IV. fol. 54., V. fol. 62., VI. fol. 70., VII. fol. 76., VIII. fol. 87., IX. fol. 91., X. fol. 96., XI. fol. 99., XII. fol. 102., XIII. fol. 106., XV. fol. 111., & XVI. fol. 113.. & in Remissoriali Placentino decem Testes idem confirmant super 26. Articulo I. fol. 56., II. fol. 58., III. fol. 61., IV. fol. 64., V. fol. 65., VI. fol. 69., VII. fol. 71., VIII. fol. 79., IX. fol. 80., X. fol. 89. quam probationem, cum versemur in antiquissimis, nempè suprà annos

 350. à

350. à die obitus Beati Pontificis, visum fuit hìc firmare esse plenam, & concludentem in materia Canonizationis, prout & illam, quæ deducitur per historias antiquas, & approbatas; ut propterea cum contigerit super eisdem probationibus firmare factum miraculorum, de veritate istarum conclusionum hæsitandum non sit; Hanc igitur conclusionem, quod gesta antiqua probentur per Testes deponentes de publica voce & fama, firmarunt Innoc. in c. Veniens num. 6. vers. & non mireris de verb. signific., Bald. in l. insuper num. 2. C. de rei vendic., & in l. proprietatis num. 4. C. de probat., Abb. in c. inter dilectos num. 6. de Fid. Instrum., latè Fœlin. in cap. Veniens num. 16. de testib., & in cap. Cum causam num. 9. vers. Sed dicas de probat., Marsil. in rubr. C. eod. num. 214., Roman. Cons. 109. vers. aut enim, Alex. in l. Rem, quæ nobis num. 18. ff. de acquir. possess., Gabr. qui plures refert Concl. 1. num. 84. de præscript., latissimè Mascard. de probat. conclus. 752. num. 7. & sequen., Bellamer. decis. 70., Cassador. decis. 2. de probat., Caputaquen. decis. 344. num. 3., & 347. num. 4. part. 3., Seraphin. decis. 449. num. 3., Put. decis. 62. num. 2. lib. 2. in correct. Et quod Historiæ & Chronicæ similiter probent, & illis sit standum, dixerunt gloss. in c. inter dilectos §. Sed contrà in verbo magis &c. & ibi Butr. & Abb. num. 17. in fine de fid. instrum., gloss. in c. Cum causam in verbis per libros antiquos, ubi Doctores communiter de probat., Specul. §. videndum vers. nono per libros &c. de probat., Geminian. in cap. placuit num. 2. dist. 16. & in c. 1. num. 2. notabil. distinct. 27., & in c. absit num. 2. distinct. 50., Præpos. in prohem. decret. in princ., Fœlin. in cap. 2. in fine vers. & dicit de rescript., Bart. in l. prima num. 22., Jas. num. 25., Dec. num. 76., Rip. num. 72. & 74. ff. Si cert. petat., Bald. in l. 1. num. 2. ff. de offic. Questor., Marsil. in rubr. C. eod. tit. num. 213., Paris. cons. 1. num. 50. libr. 1., Collegium Paduan. post Cons. Zabarell. cons. 2. num. 53., Bellam. decis. 70. num. 2. Soccin. in regul. 21. in litter. l. incipit libri, seu scripturæ in 2. fallentia, Menoch. cons. 378. num. 8., Mascard. de probat. conclus. 287. per tot., Gratian. discept. forens. c. 893. num. 7., Castell. in tractat. de Canonizat. Sanctor. quæst. 7. vers. quæro, an in Canonizatione Sanctorum: quorum dicta procedunt etiamsi Chronicæ, vel libro historiali non reperiatur inscriptum nomen Authoris, Panvin. in Relatione S. Bonaventuræ fol. 20.

fol. 20. verſ. ad octavum, quem ſequitur Felin. in dictis c. 2. in fine de reſcript., & prædictas concluſiones majores noſtri ſequuti ſunt in Relationibus Sanctorum Bonaventuræ, Franciſci de Paula, Homoboni, Hyacinthi, Raymundi, Franciſcæ Romanæ, Thereſiæ, Franciſci Xaverii, Iſidori, & noviſſimè in relatione Sanctæ Reginæ Eliſabeth in Articulo de Sanctitate Vitæ in genere: ex quibus credimus de illis in præſenti non poſſe dubitari.

Tertium deducitur argumentum ex hiſtoriis, & Scriptoribus, qui ab obitu ejuſdem emanarunt, ex quibus facilè probatur, quod hæc ſanctitatis fama non ſe continuit in Placentino, aut Aretino Populo tantùm, ſed per Orbem univerſum diffuſa continuat, dum ex omni ferè Natione ſcripſerunt de Virtutibus, geſtis, & Sanctitate hujus Beati Pontificis, nempè Itali, Hiſpani, Galli, Germani, Poloni, Flandri, Angli, Britanni, & alii, quos placet ſeriatim hic ſecundùm Nationes referre pro gloria hujus Sanctiſſimi Viri, & Eccleſiæ Dei, qui mirabilis eſt in Sanctis ſuis.

Ex Italis Scriptoribus.

Sacri Collegii S. R. E. Cardinalium litteræ ad ipſum Gregorium Decimum, tunc Thealdum Leodienſem Archidiaconum pro ejus electione ad Pontificem datæ anno 1271. Septembri menſe ex Regeſto Vaticano Marini de Ebulo pag. 45.

Marcus Paulus Venetus de Region. Oriental. lib. 1. cap. 5.

Ptolomeus de Luca ex Ordine Fratrum Prædicatorum Epiſcopus Torcellenſis et Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in Vitis Pontificum in Gregorio X.

Idem Author etiam in Annalibus Lucenſibus.

Ricobaldus Ferrarienſis in ſua Hiſtoria.

Ricordanus Malaſpina in Hiſtoria Florentina cap. 196. & ſequent.

Joannis Papæ XXII. Litteræ ad Archiepiſcopum Piſarum, & Epiſcopum Mutinenſem pro ejuſdem Gregorii Decimi Canonizatione inſtituenda 6. Idus Maii anno 9. Pontificatus datæ ex Regeſto Vaticano.

Codex Statutorum Civitatis Aretii anno 1327. conditorum lib. 2. in ſtat. num. 42. & 48.

Joannes

Joannes Andreas & Geminianus in c. Ubi periculum de electtion. in 6.

Andreas Dandalus Dux Venetiarum in ſuo Chronico.

Franciſcus Petrarcha in Vitis Pontificum in Gregorio X.

Nicolaus Poliſtorus in ſuo Chronico.

Joannes Villanus Hiſtoria Florentina lib. 7.

Bartholomæus Piſanus Ordinis Fratrum Minorum lib. 1. conformit. S. Franciſci fructu 8.

Flavius Blondus Forolivienſis Decad. 2. lib. 8., & etiam lib. de Regione Lombardiæ, ubi de Placentia.

Leonardus Aretinus Hiſtoriæ lib. 3.

Sanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus Hiſt. part. 3. tit. 2. cap. 2. ponens formalia verba: fuit autem Vir optimus, & proculdubio Sanctiſſimus, ingentis animi quidem contra Chriſtiani Nominis Inimicos: & quoad illius ſepulchrum addidit: ſepultus eſt Aretii ſumma cum veneratione, multaque circa illius Corpus Miracula poſtmodùm ſubſequuta fidem ejus Sanctitatis indubiam præbuere.

Jacobus Zenus Epiſcopus Patavinus, & Bibliothecarius Vaticanus in Vitis Pontificum.

Baptiſta Platina in Gregorio Decimo.

Joannes Franciſcus Panvinus Sacræ Rotæ Auditor in relatione S. Bonaventuræ part. 1. art. 4., & part. 2. art. 7.

Joannes Philippus de Lignamine Meſſanenſis in Chronic.

Robertus Licienſis Ordinis Minorum Epiſcopus Aquinas in Sermone de S. Bonaventura.

Marcus Antonius Coccius Sabellicus Ænead. 9. lib. 7.

Podius Floren. in Hiſtoria Florentina.

Marian. Floren. Ordinis Minorum Chronic. lib. 3. cap. 1.

Raphael Volaterranus Comment. lib. 22.

Paulus Interianus Hiſtor. Genuen.

Joannes Stella Venetus in Vitis Pontificum.

Thomas Radinus Todiſcus Placentinus Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Magiſter in Syderali Abyſſo c. 49.

Paulus Æmilius Veronenſis de rebus Francorum lib. 7.

Alexander Geraldinus Epiſcopus Civitatis S. Domnini in Vitis Pontificum.

Polidorus Virgilius Urbinas Hiſtoria Anglicana.

Bernar-

Bernardinus Franciſcus Cipellarius Buxetanus in Panegirico S. Antonini Martyr. lib. 3.

Hieronymus Perbonus Marchio Inciſæ, & Oviliarum Dominus lib. 2. Oviliarum pag. 30.

Auguſtinus Juſtinianus Genuenſis Epiſcopus Nebienſis Hiſtor. lib. 3.

Marcus Geratius in Chronic.

Bartholomæus Bagarottus Placentinus in Chronic. Placentin.

Joannes Hieronymus Albanus (poſteà Cardinalis) in libro de Cardinalatu ad Paulum Tertium.

Rolandus Malavolta Hiſtor. Senen. part. 2. lib. 3.

Joannes Baptiſta Ramuſius Navigat. vol. 2. in princip.

Ciprianus Manentus Hiſtoria Urbevetana.

Honuphrius Panvinus Veronenſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini in Epitome Romanorum Pontificum, & etiam in Notis ad Platinam.

Joannes Tarcagnotta Hiſtor. Univerſ.

Umbertus Locatus Epiſcopus Balneoregienſis de Origin. Placent. pag. 181.

Simon Majolus Epiſcopus Vulturarienſis in Epiſtola ad Pium Quintum, & etiam in alia ad pium Lectorem, & in Notis Commentariorum in Concilium Lugdunenſe ipſius Beati Gregorii, & in libro quoque de Sacris Imaginibus cent. 13. cae. 15.

Gaſpar Bugatus Mediolanenſis Hiſtor. Univerſ.

Carolus Sigonius Mutinenſis de Regno Italiæ lib. 20.

Franciſcus Sanſovinus in Chronic. Univerſ. part. 2.

Petrus Pizarius Sentinas in Annal. Genuenſ.

Joannes Baptiſta Pegna Hiſtor. de Principibus Eſtenſibus libr. 3.

Pompejus Pellinus Hiſtor. Peruſ. part. 1. lib. 4.

Angelus Conſtantii Hiſtor. Neapolit.

Helias Capreolus Hiſtor. Brixien.

Petrus Rodulphus Toſſinianenſis Ordinis Minor. Epiſcopus Venuſinus Hiſtor. Seraph. lib. 1.

Gregorius Lombardellus Ordinis Prædicatorum in Vita B. Franchi Senenſis cap. 7.

Antonius Cicarellus Sacræ Theologiæ Doctor in Vitis Pontificum.

Fran-

Franciſcus Gonzaga Ordinis Minorum Epiſcopus Mantuæ Hiſtor. Seraphicæ Religionis.

Mutius Panza in ſua Biblioteca Vaticana part.2.diſc.12.

Joannes Petrus Maffæus Bergomenſis Societatis Jeſu in Vita S. Thomæ Aquinatis.

Joannes Petrus Stupanus Sacræ Theologiæ Doctor in Compend. Inſtit. Pontific.

Thomas Coſta Neapolitanus in Epitome Vit. Pontific.

Jacobus Boſius Eques Hiſtor. Relig. Equitum Hieroſolymit. part. 1. lib. 10.

Cherubinus Gerardatius Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Hiſtor. Bononienſ. lib.7.

Hieronymus Menghus Ordin. Minorum in Theſaur. Celeſt. Mariæ Virginis lib.2. cap.24. & ſequent.

Gregorius Polidorus Piſtorienſis Ordinis Eremitarum S.Auguſtini in ſuo Gregoriano.

Scipio Ammiratus Florentinus Hiſtor. Florent.

Joannes Nicolaus Dolionus in Comp. Hiſtoric. par.3.

Gaſpar Sillingardus Epiſcopus Mutinenſis in Cathalogo Epiſcoporum Mutinenſium.

Bartholomæus Dionyſius de Fano Hiſt. part. 2. cap. 153. & ſequent.

Joannes Baptiſta Signius Canonicus Regularis S. Salvatoris de Ordin. & Statu Canonico lib. 1. cap.14.

Marinus Sanutus Patritius Venetus Hiſtor. Orient. tom. 2. lib. 3. cap. 13.

Hyppolitus Doneſmundus Ordinis Minorum Hiſt. Eccleſ. Mantuæ part. 1. lib. 4.

Hiſtoria præfixa Concilio Lugdunenſi ſecundo tom. 4. Conciliorum edita Romæ anno 1612.

Antonius Poſſevinus Junior Philoſoph. & Medicus Mantuanus Hiſtor. Gonzag. lib. 2.

Arcangelus Gianus Florentinus in Annal. Ordinis Servorum par. 1. lib. 4. cap.3.

Franciſcus Longus à Coriolano Ordinis Minorum Cappuccin. in Breviario Chronologico.

Philippus Ferrarius Ordinis Servorum in Cathalogo Sanctorum.

Baſſa-

Bassianus Gattus Placentinus Monachus S. Hieronymi Erem. in Poemate Matris Dei lament. 5. num. 50., & etiam in Indice littera G. Bononiæ impresso.

Pandulphus Ricasolus Canonicus Florentinus in Vita B. Philippi Benitii lib. 2. c.12.

Nicolaus Baccetius Florentinus ex Ordine Cistercien. Abb. Histor. Septimian. lib. 7.

Ex Hispanis Scriptoribus.

Fr. Nicolaus Cardinalis de Aragonia in collect. lib. existente in Bibliotheca Vaticana.

Bernardinus Gomesius Episcopus Albaratinensis in vita Jacobi Regis Aragonum lib. 19.

Petrus Mexias in vita Rodulphi Imperatoris.

Fr. Marcus Ulyssiponensis Episcopus Porti in Lusitania in Chronica Fratrum Minorum part. 2. lib.2. cap.7.

Joannes Pineda in Monarchia Ecclesiast. part.3.

Ferdinandus de Castillo part. 1. Historiæ Generalis Ordinis S. Dominici lib. 3. cap. 9., & cap. 39. cum sequent.

Gonzalus de Illescas in Histor. Pontific. part. 1. lib. 5. c.40.

Alphonsus Ciacconus Ordinis Prædicatorum in Vitis Pontificum in Gregorio Decimo.

Joannes Mariana Societatis Jesu de rebus Hispanicis lib. 13. cap. 22.

Petrus Ribadenerius Societatis Jesu in Flore Sanctorum in Vita S. Bonaventuræ.

Ex Gallis.

Gulielmus de Mangis Monachus S. Dionysii in vita Philippi Regis Franciæ Filii Sancti Ludovici.

Gulielmus Duranti cognomento Speculator in Comment. ad Concilium Lugdunense ipsius Gregorii Decimi.

Bernardus Guido Ordinis Prędicatorum EpiscopusLutevensis in Chronolog. Pontific. Rom.

Vincentii Belluacensis Additionator in Speculo historiali lib. 31. cap. 14.

f Rober-

Robertus Gaguinus Hiſtoriæ Francorum lib. 7.

Nicolaus Ægidii Secretarius Regius in Annal. Franciæ.

Chiſtophorus Ropiniacus Coſageus Præſes & Conſiliarius Regius de re Sacerd. ſeu Pontific. lib. 2. cap. 30.

Franciſcus Belforeſtius Coſmograph. tom. 2.

Franciſcus de Roſiers Archidiaconus Tullenſis tom. 5. Stemm at. Lotharingiæ Ducum.

Gilbertus Genebrardus Theolog. Pariſ. lib. 4. Chronol.

Jacobus Severtius Theolog. Hiſtor. Cronolog. Antiſtitum Lugdunenſium part. 1. num. 86., & part. 3. cap. 1. ſect. 5. §. 1. & ſequent.

Gabriel Michael Andegavenſis in Tabula Chronol. Pariſiis impreſſa 1615.

Leonardus Coqueus Theolog. Ordin. Eremit. S. Auguſtini in Antimorneo tom. 2.

Henricus Spondanus Epiſcopus Appamienſis in Auctario Cronologico ad Annales Baronii.

Claudius Robertus Presbyter Lingonienſis in Gallia Chriſtiana, ubi de Epiſcopis Leodienſibus.

Ex Germanis.

Henricus Stero Monachus Althaenſis in Chronico ſui Cœnobii.

Annales Dominicanorum Colmurenſium part. 1.

Siffridus Presbyter in Epitome lib. 2.

Joannes de Suſato Ordinis Prædicatorum in Chronic. Magiſtri Generalis dicti Ordinis.

Wernerius Rolevinchus in Faſciculo temporum.

Hartmanus Schedeluis Doctor in Chronica univerſali.

Chronic. generale antiquum totius Mundi impreſſ. an. 1495.

Joannes Tritemius in Chronic. Monaſterii Hirſaugienſis.

Paulus Langius Cigneus Monachus Bozavienſis in Chronica Citizenſi.

Georgius Vulcellius in Epitome Romanorum Pontificum.

Franciſcus Joannettus I. U. D. de Pontific. Rom. cap. 162.

Antonius Bonefidius I. C. de Iure Orient. in Sanctionibus Imperatoris.

Seba-

Sebaſtianus Verronius Præpoſitus Friburgenſis in Chronico Eccleſ. & Monarch. lib. 8.

Gerardus de Root in Hiſt. Auſtriaca lib. 1.

Severinus Binus Canonicus in Concilio Generali tom. 3. part. 2.

Chriſtophorus Hertmannus Monachus S.Benedicti in Annal. Eremi Deiparæ Matris Monaſterii in Helvetia.

Petrus Opimereus in opere chronologico.

Iacobus Gretſerus Societatis Ieſu in Examine Monaſterii Pleſſeani cap. 55.

Ex Flandris.

Ioannes Inveſtitus S.Ioannis de Warnans Hiſtor. Leodienſis.

Ioannes Hocſemius de Geſtis Pontific. Leodienſ. tom.2.

Magnum Chronicon Belgicum anno 1607.impreſſum tom.1. pag. 260.

Iacobus Meyerius in Annal. Flandricis lib. 9.

Riccardus Vaſſiburg Archidiaconus Virdunenſis in Antiquitatibus Belgicis.

Ioannes Molanus in Natal. Sanctorum Belgii die 10. Ianuar.

Ferreolus Locrius Paulinus in Chronico Belgico.

Sacrarium Sanctorum Patriæ Leodien. anno 1618. Leodii impreſſum.

Aubertus Myræus in Faſtis Belgicis.

Ex Polonis.

Martinus Polonus Archiepiſcopus & Pœnitentiarius Papæ in Chronico Romanorum Pontificum.

Abraham Bzovius Ordinis Prædicatorum in Annal. Eccleſ. tom. 13., & in Hiſtoria Eccleſ. lib. 6.

Ex Anglis.

Matthæus Pariſ. Monachus S. Albani in Hiſtoria ſua.

Matthæus Weſtmonaſterienſis Monachus S. Benedicti in Floribus Hiſtoriarum lib. 2.

Thomas Vualſinghamus Monachus in Hiſtoria Anglicana.
Nicolaus Harpsfeldius Hiſt. Eccleſ. Anglicanæ.

Ex Britannis.

Ioannes Rioclus Ordinis Minorum Miniſter Provincialis in Compendio temporum & Hiſtor. Eccleſ.

Ex Hibernis.

Lucas Wadingus Ordinis Minorum tom. 2. Annal. dicti Ordinis.

Ex Scotis.

Petrus Kintire Sacerdos in Oratione de Laudibus, Vitâ, & Morte Gregorii Decimi.

Martinus Scotus Ordinis Ciſtercienſis in Chronica Martiniana.

Ioannis Fordani Continuator Hiſtor. Scotiæ.

Gilbertus Brunus in Anacl. Hiſtoriæ Scotorum Eccleſ. pag. 57.

Iacobus Gordonius Societatis Ieſu Chronologia.

Thomas Dempſterus I. C. Baro. de Mureſch. Eques Aurat. Hiſt. Eccleſ. Gentis Scotorum lib. 6. num. 555. pag. 296., & lib. 10. num. 780. pag. 422.

Ex Græcis.

Michaelis Paleologi Græcorum Imperatoris litteræ reſponſivæ ad ipſum Gregorium Decimum in Regeſto Vaticano.

Nicephorus Gregoras Conſiliarius Imperatoris Andronici Iunioris lib. 5. Hiſt. Rom. poſt princ.

Annalium Glicæ continuator.

Quartum elicitur argumentum ex quamplurimis antiquis inſtrumentis, decretis, ſtatutis tàm generalibus Civitatis Aretii, quàm particularibus inter artes ejuſdem Populi enunciativis cum titulo Beati, & Sancti, quæ per tempora emanarunt ab

ab anno 1327. usque ad annum 1550., de quibus habetur in Compulsoriali Aretino à fol. 192. usque ad fol. 203., & in Placentino fol. 106. apparet de rogitu publico Placentiæ anno 1395. in honorem hujus piissimi Viri nedùm cum titulo Beati, sed etiam sanctæ recordationis; ex quibus in jure non minus plenè probatur fama antiqua, quàm per Testes de ea formiter deponentes, prout firmant Bald. in l. cum aliquis num. 4. & apertiùs Salicet. num. 3. vers. Si tamen plura, Castrens. num. 6. C. de jur. deliber., Cravett. de antiq. temp. part. 1. vers. ampliatur nunc num. 14., Caputaquen. decis. 344. num. 2. & 342. num. 4. lib. 3.

Quintum deprehenditur ex Tabula vetustissima Sepulchro Beati Pontificis appensa, & ab anno 1276. usque in præsentem diem conservata, in qua sunt scripta Miracula quamplurima, quæ Dominus Noster Iesus Christus facere dignatus est meritis Viri Dei diversis personis singulari devotione, & affectu Beato Gregorio se devoventibus, quæ procul dubio pronunciant sanctitatem Beati Pontificis multis Dei sigillis obsignatam, & probatam fuisse, & de quibus erit agendum, cum de Miraculis in specie tractabitur: interim tamen tanquam antiquissima in Aretino Processu exemplata fol. 159. cum longinquitate temporis fulciatur, & conservata fuerit, titulus appellari debet secundùm Baldum cons. 310. an patronatus lib. 5., Bartol. in l. 1. fin. princip. ff. de bonor. poss. secundùm tab. Alber. in l. in finalibus ff. finium regun., Cravett. cons. 158. num. 4., Ripa in l. 1. num. 73. ff. si cert. pet. & per consequens tanquàm inscriptio in antiquo opere facta, probat, Gloss. in cap. cum causam de probat., in cap. ad audientiam de rescript., cap. cum olim de censib., cap. sanè 24. quæst. 2.

Sextum se præbet argumentum ex litteris Ioannis Papæ XXII. sub data 6. Idus Maii 1326., in quibus ipse famâ sanctitatis Beati Pontificis motus causam inquisitionis faciendæ de ejus vita, conversatione, & miraculis cummisit, quæ cum nonnisi probatâ famâ sanctitatis tanquàm ex præambulo necessario ad Inquisitionem, & Processum Apostolicâ auctoritate faciendum soleat concedi, ut dicit Panvin. in Relatione S. Bonaventuræ, & illam esse expectandam voluerint Hostiens. & alii adducti in Relatione Canonizationis Sanctæ Franciscæ Romanæ part. 3. art. 7. consequenter satis constare de hac fama sanctitatis in genere, ex quo eâ suppo-

ſuppoſitâ litteræ Commiſſariæ emanaverint, quibus accedit Teſtimonium Sedis Apoſtolicæ permittentis illum uti Beatum in veneratione haberi, diem ejus natalis celebrari, ſtatuas erigi, & inter alias Sanctorum Imagines coli, quæ etſi non ſufficiant, ut in Cathalogo Sanctorum relatus dici poſſit; ex illis tamen ſanctitatis maximum reſultat argumentum, cum is honor nonniſi Sanctis cum Deo regnantibus tribui ſoleat, ut notant in c. 1. de Reliq. & Venerat. Sanctor. Hoſtienſ. num. 5., Joan. Andr. num. 3., Caſtellin. de Canonizat. quæſt. 1. verſ. & fiat certâ die.

Septimò magis hæc fama comprobatur ex confluentia piorum Fidelium ad Sepulchrum Beati Pontificis omni tempore, nedùm ex Aretina ipſa Civitate, ac finitimis Etruriæ partibus, ſed ex aliis quoque Regionibus & Provinciis remotiſſimis cum oblationibus Cereorum, & Lampadarum ardentium in ſignum acceptorum beneficiorum, gratitudiniſque ac devotionis erga Dei ſervum, accedente ejuſdem Sepulchri ornatu in die obdormitionis illius, de quibus omnibus deponunt Teſtes in Remiſſoriali Aretino, nempè I. ſuper 25. artic. fol. 39., II. ſuper 26. & 28. fol. 46. & 47.. III. ſuper 28. fol. 53., IV. ſuper 28. fol. 60., & VI. ſuper 28. fol. 74., quorum depoſitiones comprobantur ex Viſitatione Sepulchri in eodem Remiſſoriali Aretino fol. 190. In qua Judices delegati referunt circa ſepulchrum vidiſſe multas tabellas depictas, & alia vota argentea, & aliis materiis appenſa ad Sepulchrum Beati Pontificis demonſtrantia gratias ab Omnipotente Deo meritis & interceſſionibus ejuſdem à diverſis Fidelibus acceptas: quæ omnia ſolent augere uniſormem populi opinionem, & devotionem, ut in Relatione Beati Juliani fuit ponderatum.

Octavò. Concurrunt Conſtitutiones, Statuta, & Decreta ſuper celebratione ſeſti Beati Pontificis, quæ cum fieri non ſolent à Magiſtratibus, & Univerſitatibus, niſi cum magna facti veritate, & cognitione, & virorum frequentiâ, non videtur hæſitandum, quin præceſſerit fama ſanctitatis, & miraculorum, ex qua moti præſumuntur ad piam & laudabilem ejus memoriam conſervandam: ex Statutis namque antiquis Aretii anni 1345. in Aretino Proceſſu fol. 192. à tergo referuntur formalia verba rubric. 39. lib. 2. De honore faciendo Beato Gregorio Papæ Decimo ſtatutum eſt, quod omni anno expendantur in feſtivitate Beati Gre-

Gregorii de Havere Communis centum libræ in ceris, quæ debeant offerri dictæ festivitati suæ; & ex Statuto Artis Fabricantium de anno 1386. fol. 183. in eodem Aretino inter festivitates observandas ordinatur dies festivitatis Beati Gregorii de mense Januarii, & ex Statutis Artis Lanæ ejusdem Civitatis compilatis de anno 1407., & in Remissoriali fol. 177. à tergo similis ordinatio desumitur venerandi festum Beati Pontificis.

Nonò prædictis accedit observantia continuata ab an. 1276. immediatè post obitum Beati Pontificis usque in præsentem diem, quæ veritatis hujus famæ sanctitatis fidelissima est interpres, nam Tabula Miraculorum appensa Sepulchro Beati Pontificis habet formalia verba: In nomine Dei Ætetni. Amen. Anno Domini 1276. Indictione quarta Domino Innocentio Papa Quinto residente: Iufrascripta sunt Miracula, quæ Dominus Noster Jesus Christus fecit meritis Beati Gregorii Decimi in personis infrascriptis, quæ se cum reverentia devoverunt Beato Gregorio suprascripto: & cum eadem Tabula concordant aliæ duæ similes in Vaticano Tabulario, & in Bibliotheca Patrum Oratorii de Urbe conservatæ, exprimentes diem, Annum, Indictionem, & Pontificatum, & nonnulla Miracula ex supradictis relata in eodem primo Processu Aretino fol. 159. ad 165. & exindè emanarunt Statuta Civitatis Aretinæ, nec non & Artium de anno 1327. incipientia & continuantia in reformationibus eorumdem usque ad annum 1550. & confirmationem de festo celebrando, & ordines de cera offerenda in die festi, quæ omnia in Aretino compulsata leguntur singulis ferè annis, ex quibus duo ad majorem Sanctitatis famam probandam inferuntur, nempè observantia morti Beati Pontificis proxima, & continuatio absque intermissione per trecentos & ulteriores annos, quæ solent effectum observantiæ plenè comprobare Cravett. cons. 101. num. 3., Bald. cons. 245. num.2. lib.3., Rota decis. 301. num.8. part.1. recent.

Decimum & ultimum argumentum præbent supplicationes Principum tàm Ecclesiasticorum, quàm Sæcularium, pro Servi Dei Canonizatione, cujus sanctitas sicuti per Orbem universum divulgata est, ita Principes ex eodem Orbe universo ex drversis Provinciis supplicarunt pro gratia referendi Sanctissimum Virum in Sanctorum Catalogum. Humiliter enim preces porrexerunt Ferdinandus Archiepiscopus & Elector Coloniensis, Capitulum

&

& Ecclesia Leodiensis, Ordines Prædicatorum, Minorum, & Servorum, Imperator, Rex Christianissimus, Rex Catholicus, Respublica Veneta, Magnus Dux Etruriæ, Dux Parmæ & Placentiæ, ipsaque Placentiæ Civitas, Capitulum & Clerus Placentinus, Civitas & Capitulum Aretinum, Respublica Genuensis, & alii Proceres, ex quibus benè concluditur hæc generica Sanctitatis probatio, ut quartam partem ingredi facilè possimus.

De Miraculis post obitum Beati Gregorii Papæ Decimi.

CUm de Miraculis post mortem tantùm hic agendum sit, possunt facilè omitti quæstiones, quæ solent moveri, an sufficiant Miracula ad canonizandum, si probentnr facta in Vita tantùm illius, vel etiam requiratur, ut eadem probentur post mortem. Similiter neque est immorandum in discutiendo requisita ad Miraculum probandum necessaria, quia hæc sæpiùs fuerunt examinata in aliis Relationibus, signanter in illa S. Andreæ Corsini, & B. Thomæ de Villanova Episcopi Valentini, quæ facilè ad manus deferri possunt. Visum tamen fuit non incongruum hìc subjicere tenorem Tabulæ appensæ ad Sepulchtum Beati Pontificis, cum de Miraculis in ea contentis particulariter sit agendum.

Tenor Tabulæ appensæ ad Sepulchrum Beati Pontificis compulsatæ in Processu Aretino.

APud Aretinam Civitatem Tusciæ depositio Corporis Beatissimi Gregorii Papæ Decimi de nobili genere Vice-Comitum de Placentia, qui cum esset Archidiaconus Leodiensis exiens in Civitatem Achon cum Christianis contrà Saracenos à Cardinalibus in Civitate Viterbiensi miraculosè fuit electus in Papam, & cum Summo honore Romæ coronatus. Fecit autem Lugduni solemne Concilium, ubi inter alia cum Imperatore, multis Regibus, & Baronibus pro recuperanda Terra Sancta passagium ordinavit, & personaliter illuc iter arripiens, & recedens Anno Dom. 1276. in Civitate Aretii migravit ad Dominum, sepultusque est in Ecclesia Cathedrali.

In

In Nomine Dei Æterni. Amen. Anno Domini 1276. Indictione quarta, Domino Innocentio Papa Quinto residente. Infrascripta sunt Miracula, quæ Dominus Noster Jesus Christus fecit meritis Beati Gregorii Papæ in personis infrascriptis, quæ se cum reverentia devoverunt Beato Gregorio supradicto.

I. Die Martis decimo die exeunte mense Aprilis D. Lamandina Uxor Ghirardutii de Civitate Florentiæ, quæ vexabatur à Dœmonio, & vexata steterat spatio 25. annorum, sicut ipsa mulier in verbo fidei affirmabat, meritis Beati Gregorii supradicti, cui se devovit, liberavit eam Deus: prædicta testificati fuerunt Anchiere Tarnaldi, Landus filius fratris Orlandi, D. Megnharda Riccomanni, & Accursius Clericus Majoris Ecclesiæ Aretinæ.

II. Dictâ die Martis D. Imeldina olim Venturæ Braumantis de Castro de Comis Communitatis Aretii, quæ vexabatur à dœmonio, meritis Beati Gregorii supradicti, cui se devovit, liberavit eam Deus: prædicta testificati sunt Gherardutius Faber filius Bencivenis, Ventura filius Joannis, Coppis filius Velli, & Benvenuta uxor Bencivenis Mater dictæ Imeldinæ, qui viderunt eam dœmoniacam, & posteà sanam.

III. Die Lunæ 27. Mensis Aprilis Adalert mulier Theutonica filia Herrigi de Civitate Ruodolinghenæ districtus Comitis de Feringhene, quæ veniebat à Civitate Romana, & visitaverat limina Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & etiam S. Nicolai, associata, juravit tacto libro per Deum vivum, & per Jesum Christum ejus Filium, & per B. Virginem Mariam ejus Matrem, & per omnes Apostolos, & Sanctos, & Sanctas Dei, computato eidem Mulieri Sacramento per Joannem Theutonicum, qui sciebat linguam latinam, quod ipsa mulier non vidit aliquo modo neque Cœlum, neque Terram, neque Solem, neque aliam rem existentem in Mundo, jam sunt octo anni elapsi, & veniendo ab Urbe Avocola cum Societate ad Civitatem Aretinam venit ad monumentum Beati Gregorii supradicti, cui se cum reverentia devovit, quod idem redderet lumen oculorum suorum, & facto voto statim meritis Beati Gregorii supradicti aperti sunt oculi sui, & vidit Cœlum, & Terram, & homines, & mulieres, & omnia quæ respiciebat. Et idem Ioannes Theutonicus juravit ad Sancta Dei Evangelia, quod ipsa mulier sic juraverat, & juravit, quod vidit eam cæcam jam sunt quatuordecim dies in

 Urbe:

Urbe: Et hæc omnia testificati fuerunt Reugo Joannis de Franchi forte de Alemania, & multi alii, qui venerant, & duxerant eam ad Urbem, & liberata est prædicta Mulier præsentibus DD. Caccia Plebano de Sancto Donato, de Martinellis Canonico Aretino, Orlandino Plebano Plebis Pontenano, Coppo Velli, & coram magno numero hominum, & mulierum, & juravit coram Domino Bono Præposito Aretino, Rainerio de Gressa, & Donato de Martinellis Canonicis Aretinis, & coram multis aliis.

IV. Die Lunæ prædicta D. Isamberga uxor olim Joannis de Castro Bibienæ, quæ vexabatur, & vexata extiterat à dæmonio jam sunt decem anni, & ultra, sicut ipsa mulier in verbo fidei affirmavit, meritis Beati Gregorii supradicti, cui se devoverat, stando sub monumento ejusdem, liberavit eam Deus. Prædicta testificatus fuit Joannes filius Sodi, Pace silius Benamati, & Arlottus ejus frater, & Benamatus prædictus & Bonus de Piscinale, dicentes, quod viderunt eam dæmoniacam, & posteà sanam.

V. Die Veneris primâ die mensis Maii Benintende filius Benincasæ de Vocognano dixit suo juramento, quòd jam sunt quinque anni, & plus, quod propter gravem infirmitatem, quam habuit, aliquo modo non potuit ire, nec redire sine baculo, sive scaccis, & quandò ibat cum scaccis, semper ibat contortus, & gibbus, & adeò incurvatus, quod quasi retinebat Caput, & faciem suam juxtà Terram, & aliter non poterat ire, nec se erigere. Et veniendo, & stando cum magna reverentia ad monumentum Beati Gregorii supradicti, cui se devovit, & invocando auxilium suum, meritis ipsius liberavit eum Deus à dicta infirmitate ita, quod liberè sine baculo, vel alio adjutorio prædictus vadit, & redit quocumque vult. Omnia testificatus Arengutius Albergatore Nepos dicti Benintendis, D. Subilia uxor dicti Arengutii, Giana famula dicti Arengutii, & multi alii, qui viderunt eumdem sic infirmum & contortum, & modò sanum, & hæc testificati fuerunt coram Raynerio de Gressa, & Donato de Martinellis Canonicis Ecclesiæ Cathedralis Aretinæ, & multis aliis.

VI. Die Veneris prima die Maii Donna Bona uxor quondam Donati Notarii de Civitate Aretii de Populo S. Petri parvi dixit, & affirmavit suo juramento, quod ipsa sine aliqua interpolatione stetit avocola, & amisit lumen oculorum suorum, jam est unus annus & plus ità, quod aliquo modo non potuit videre, & veniendo,

niendo, & ſtando ſub Sepulchro Beati Gregorii Papæ Decimi ſupradicti, cui ſe devovit cum magna reverentia, meritis ipſius Beatiſſimi Patris Deus liberavit eam ſtando ſub monumento ejuſdem, ita, quod benè vidit, & cognovit omnes res, quæ ſibi monſtrantur; & prædicta juraverunt ſic eſſe vera Donna Guidalotta uxor Capardini, quæ fuit de Senis, quæ moratur cum ipſâ D. Bona in domo, & D. Imelda uxor Rubei Sbragernæ, D. Servita filia olim Orlandi, & D. Bruna uxor Guidonis Furnarii, & hæc teſtificatus fuit in verbo fidei D. Amadeus Prior S. Petri parvi Sacerdos dictæ D. Bonæ, & poſtea juraverunt, & teſtificati ſunt præſentibus DD. Rainerio de Greſſa, Donato de Martinellis, Henrico & Uberto Canonicis Majoris Eccleſiæ, & multis aliis.

VII. & VIII. Die Lunæ quartâ die menſis Maii intrantis Druda Uxor Amici de Rocha de Vezzano, & Vivella filia Baldutii dicti loci in verbo veritatis, & in judicio, quod deberent recipere in die judicii, dicunt, & affirmant, quòd ipſæ ſteterunt vexatæ & occupatæ à ſpiritibus malignis pluribus temporibus, & ſpecialiter ipſa Druda dixit, quod ſteterat vexata ab ipſis ſpiritibus benè per quinque annos, & Amicus Maritus Drudæ, & Bonanſegna filius Ognibene de Rocha prædicta teſtificati ſunt eodem modo, dicentes, dictas mulieres verum dixiſſe, ſicut viderant & audiverant, & meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverunt ſub monumento ſuo, liberavit eas Deus; teſtificati fuerunt hæc præſentibus DD. Bonſignore Primicerio, Donato, & Herrigo Canonicis, & multis aliis.

IX. Die Lunæ prædicta D. Bonaſia uxor Galgani de Caſtilione Filiorum Alberti dixit ſuo juramento, quod vexata ſtetit ab immundis ſpiritibus benè per triginta annos, & plus, vel aliâ crudeli infirmitate detenta ſtetit à tempore, quo viſa Eclypſis univerſalis uſquè ad primum diem Dominicum menſis Maii proximè præteritum extitit ſic vexata, & multorum Medicorum . . . . . . requiſita non potuit liberari. Veniens prædicta Mulier .. . . Gregorii ſupradicti, & devovit ſe Deo & Beato Gregorio, & ab . . . . ab ipſa infeſtatione dœmonum meritis B. Gregorii ſupradicti eſt liberata, adeo rejectando per os multùm à longè plus, quàm poſſet pati humana natura, multis aſtantibus, & videntibus hominibus, & mulieribus, quæ erant ſub Tumulo ipſius Beatiſſimi Patris, & audivit vocem dicentem ſupradictæ

 Mulieri;

Mulieri; Bonasia surge, & ter saluta B. Virginem Mariam, quoniam liberata es, & ipsa Bonasia subitò surrexit, quasi terrens homines, & mulieres, infirmos astantes subtus sepulchrum prædictum, & liberavit eam Deus ab ipsa infirmitate, sive infestatione Dœmonum, & hoc testificantur Orlandinus quondam Pretatii de Castilione, & Donna Encasa uxor . . . . . . Pisani, quæ erat secum sub prædicto monumento, & hæc omnia dixit coram D. Bonsignore Primicerio Aretino, Presbytero Joanne Mansionario Majoris Ecclesiæ, Jacobo Clerico, & Fratre Andrea de Florentia de Regula Apostolorum, & coram multis aliis.

X. Die 13. mensis Maii intrantis Baldusinus filius olim Orlandi Civis Aretinus de Populo S. Michaelis, & D. Jacopina ejus uxor, dicunt, & affirmant in verbo veritatis, & in Fide Jesu Christi, quod Neria eorum filia fuit adeò contracta in omnibus membris suis, quod non potuit se erigere, nec ire aliquo modo sine adjutorio hominis, vel mulieris, & faciendo dictam filiam apportare à quadam Serva dicti Baldusini ad monumentum Beati Gregorii supradicti, cui devoverunt dictam eorum filiam, stando sub ejus monumento meritis ipsius liberavit eam Deus, ita quod per se sine adjutorio alicujus potest se erigere, & liberè ire. Et hæc testificatur fuisse vera D. Beneludus Orlandus quondam Jacobi, Rainerius olim D. Ubertini, & plures alii Testes.

XI. Die 9. mensis Maii intrantis Rubertus quondam Cambii de Florentia dicit, & affirmat in verbo veritatis, quod stetit surdus, & non audivit aliquem hominem loquentem, jam sunt sexdecim anni, & plures, & veniendo ad sepulcrum Beati Gregorii supradicti, cui se devovit, & tangendo ejus sepulchrum, & stando sub eo, audivit quemdam sonitum locustæ, & Cicadæ, & ab ipsa hora in antea meritis Beatissimi Patris Gregorii Dominus sanavit eum, & reddidit ei auditum, ita quod benè audit, & intelligit omnia, quæ sibi dicuntur ab hominibus. Et hæc testificatus est in præsentia DD. Raynerii de Gressa, Donati de Martinellis, & Uberti, Canonicorum, & plurium aliorum.

XII. Die 9. prædicti mensis Joannes olim Tucciardi de Rancho dixit, & affirmavit in verbo Fidei & veritatis, quod ipse stetit surdus, & non audivit aliquam vocem, jam sunt XXI. anni, & veniendo ad monumentum Beati Gregorii supradicti, cui se devovit, & stando sub sepulchro ejusdem Beatissimi Patris, & tangendo

gendo ipsum monumentum, subitò liberatus est ita, quod benè audit omnia, quæ sibi dicuntur meritis ipsius Beatissimi Patris, & hæc dixit præsentibus D. Uberto Canonico Aretino, M. Bonfiolo, & Ruberto quondam Cambii.

XIII. Nona die prædicta Joannes Petri de Carpignalo Plebatus Plebis S. Petri de Massa dixit, & affirmavit, quod stetit avocolus, & non potuit videre, jam est annus, vel parum minus, ita quod non videbat lumen, & veniens ad monumentum Beatissimi Patris Gregorii supradicti, cui se devovit, & stando sub monumento prædicto, & tangendo ipsum monumentum, meritis ipsius subitò liberatus est ita, quod benè videt. Et hoc testificatus fuit Timideus, & D. Berta uxor ipsius Timidei.

XIV. Die 10. mensis Maii Margarita uxor Joannis Saviæ de Castro Plebis de Massa Trebatia dixit & affirmavit, quòd ipsa non potuit loqui aliquo tempore vitæ suæ aliquo modo, vel audire: veniens ad Sepulchrum Beati Patris Gregorii supradicti devota fuit; & stando sub eodem sepulchro, & tangendo illud meritis ipsius Beatissimi Patris Gregorii liberavit eam Deus ita, quòd loquitur, benè audit. Et hoc testificata fuit Litiaria ejus Soror coram D. Bonsignore Primicerio, Raynerio de Gressa, & D. Donato de Martinellis, Canonicis Aretinis.

Prætereà notum sit omnibus videntibus, seù legentibus istam Chartam, quod multa alia Miracula per merita prædicti Sanctissimi Patris Gregorii Decimi fecit Deus, quæ longissimum esset narrare, & quia non posset hæc brevis Charta multa ejus Miracula ad plenum continere, ideò quicumque ejus miracula ad plenum noscere desiderat, ad Sacristam hujus Ecclesiæ accedat, qui sibi plenos Codices Miraculorum prædicti Beatissimi Papæ libenter ostendet.

PRI-

PRIMUM MIRACULUM.

Mulier obsessa à dæmone, & vexata per viginti quinque annos continuos, meritis Beati Pontificis liberatur.

Lamandina Uxor Gherardutii Florentina cum vexaretur à dœmone, & vexata stetisset per viginti quinque annos, meritis Beati Gregorii, cui se devovit, liberata remansit.

De operatione miraculosa non dubitavimus; nam fugare dœmones non est humanę virtutis, sed inter Miracula facta per Salvatorem computantur, ut in Evang. Matthæi 8. ibi: *obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & ejiciebat spiritus verbo*; & cap. 9. *Ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem, & ejecto dæmonio loquutus est mutus*: & cap. 12. *tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus, & mutus, & curavit eum, itaut loqueretur, & videret*: & Marci cap. 9. Vel eorum, quibus à Deo potestas data est, ut in Evangelio Lucæ cap. 10. *Ecce do vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem Virtutem inimici, & nihil vobis nocebit*: & Matthæi cap. 10. *Convocatis duodecim Discipulis dedit eis potestatem in spiritus immundos, ut ejicerent eos*: Similiter apud Acta Apostolorum inter Miracula Discipulorum ponitur, dœmones ejicere, dum solâ Philippi prædicatione dœmonia de corporibus exibant.

Factum probatur, nempè infirmitas Obsessę, & liberatio ex depositione Testium in secundo Processu Remissoriali Aretino de publica voce, & fama, in specie de liberatione Lamandinæ Uxoris Gherardutii I. super primo Articulo fol. 26., IV. fol. 44. V. fol. 50. & in genere per relationem ad Tabulam Sepulcro Beati Pontificis appensam, deponunt Testes ejusdem secundo Remissorialis Aretini II. fol. 34., III. fol. 39., VI. fol. 57. Et in primo Remissoriali Aretino IX. super 27. fol. 94., & in Placentino IX. super 26. fol. 85. & ulteriùs dicunt contenta in Articulo esse vera de publica voce & fama, quod sufficeret, ut adhùc videantur in specie deponere super articulatis Miraculis, Bald. cons. 56. nu. 12. lib. 4., Cassador. decis. 3. num. 9. de probat., Rot. decis. 578. num. 1. coràm san. mem. Papa Gregorio XV., quorum dicta plenè,

nè, & concludenter probare, cum versemur in Antiquissimis supra 300. annos firmavimus suprà in Articulo de sanctitate in genere; quibus convenit Tabula ad sepulcrum Beati Pontificis appensa, pariter supra 300. annos conservata sub data anni 1276. quarta Indictione Pontificatus Innocentii Papæ Quinti, in qua formalia verba ponuntur. Die Martis decimo die exeunte mense Aprilis 1276. Donna Lamandina uxor Gherardutii de Civitate Florentiæ, quæ vexabatur à dœmonio, & vexata steterat spatio 25. annorum, sicut ipsa mulier in verbo fidei affirmabat, meritis Beati Gregorii suprascripti, cui se devovit, liberavit eam Deus. Prædicta testificati fuerunt Anchiere Tarnaldi, Landus filius fratris Orlandi, Donna Mengada Riccomanna, & Accursius Clericus Majoris Ecclesiæ Aretinæ. Secundò concurrunt aliæ duæ similes tabulæ conservatæ in Vaticano, & in Bibliotheca Oratorii Ecclesiæ Vallicellanæ: in Vaticano quidem Codice num. 3457. in Vallicellano autem littera C. 16. fol. 155. ubi eadem verba enunciantur. Ex quibus enunciativis antiquissimis non minus desumitur probatio, quàm ex ipsa Testium depositione, cum habeant vim famæ probatæ Castrens. in l. cum aliquis num. 6. C. de Jur. delib., Alexand. cons. 90. num. 1. & 2. lib. 6., Cravet. de antiq. temp. part. 1. vers. ampliatur nunc num. 8. & 14., Soccin. cons. 86. num. 1. lib. 1.

Neque dubitavimus hanc Tabulam Sepulcro Beati Pontificis appensam, antiquissimam esse, & in sua antiquitate verissimam, non obstante quod data in eâ posita anni 1276. non soleat probare antiquitatem secundùm Put. decis. 186. lib. 3., & 439. lib. 1. & 9. de fid. Instrumentorum; quia cum ex pluribus remaneat adminiculata, cessat exceptio, & periculum antidatæ, ex eodem Put. & aliis allegatis in Firmana Jurispatronatus prima Decembris 1589. coram bon. mem. Pœnia. Nam hęc eadem Tabula dimissâ copiâ ad sepulcrum fuit conservata in Archivio operæ publicæ Majoris Ecclesiæ Aretinæ, à quo Archivio uti bene custodito per personam particulariter deputatam solet recipere robur veritatis in qualibet sui parte, Auth. ad hęc C. de Fid. Instrum., Cravett. cons. 158. num. 4., Gabr. de probat. conclus. 5., Put. decis. 430. & 441. lib. 2., & 384. lib. 3. in correctis. Rursum alię duæ similes cum eodem anno, Indictione, & Pontifice, ut dicebamus, conservantur in Vaticano & Vallicellano, & de hac ipsa

Tabul

Tabula mentionem facit Joannes Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, dicens, illam authenticam, & fide dignam Miraculis plenam, ponens eamdem datam, & de antiquitate concludunt Testes in Remissoriali Placentino VI. super 27. artic. fol. 70. à tergo, VII. fol. 77., IX. super 26. fol. 85., & in primo Aretino I. juxtà 5. fol. 37. à tergo; V. juxta 5. fol. 64. à tergo, & duo alii Testes Compulsoriales super recognitione dictæ Tabulæ in eodem Processu V. fol. 144., & VI. fol. 146., & Attestatio Notarii Actuarii eodem Processu fol. 159., & in secundo Remissoriali Aretino I. super primo fol. 25. à tergo, & VI. juxta 5. fol. 57. de publica voce & fama antiquissima deponentes: ex quibus omnibus credimus & datam, & antiquitatem Tabulæ esse probatam, & illi propterea, junctis maximè Testibus in specie, & in genere de fama, & publica voce Miraculi deponentibus, fidem adhibendam cap. finali in princ. num. 24. quæst. 2. ubi gloss. in verb. Diphtychis, Speculator de probat. §. Videndum restat num. 12. versic. per libros antiquos, & antiquas scripturas, Cravett. de antiquit. tempor. part. 1. sect. 8. datur limitatio num. 12., Rota decis. 482. num. 4. part. 1. recent., ubi antiquæ inscriptioni positæ in Ecclesia multùm defertur, & in Augustana Parochialis 18. Aprilis 1603. coram Episcopo Atrebatense, & in Baren. Jurisdictionis 16. Februarii 1609. coràm bon. mem. Cardinali Sacrato in specie ponderantur hujusmodi Tabulæ, quæ solent in Ecclesiis, vel Sacristiis conservari: Durant. de Rit. Eccles. Catholic. lib. 2. cap. 43. num. 8. & 9., & similem probationem fuisse admissam testantur Relationes S. Raymundi artic. 10., in qua extabat liber Miraculorum ejusdem Servi Dei, & S. Hyacinthi in tertio Miraculo, ubi desumitur series Miraculi ex libro vetusto vitæ ejusdem Sancti.

Quod si adhuc desiderentur adminicula, credimus plura concurrere, et quidem urgentia, nam Joan. Andr. in cap. ubi periculum num. 1. de elect. in 6. testatur suo tempore, Inquisitionem super sanctitate, & Miraculis hujus Beati Pontificis fuisse commissam tunc Archiepiscopo Pisano, & Episcopo Mutinensi. Sed magis urget observantia tanti temporis, quo ista Tabula per Ordinarios appensa ad sepulchrum fuit tolerata, cujus veritas nisi fuisset patens, et notoria, non permisissent ipsi tanto temporè illam appensam ab omnibus legi, et in publico conservari.

Bald.

Bald. conſ. 310. lib. 5., Dec. conſ. 135. num. 1., Joan. de Anan. conſ. 86. circa finem, Ferrett. conſ. 293. num. 9., & ad rem hanc eadem ponderatio fuit facta in Relatione S. Andreæ Corſini par. 5. §. 1. Demùm magis comprobat teſtimonium Eccleſiæ in celebrando feſto Beati Pontificis per 300.& plures annos in illius honorem, & cum oblationibus, quod per ſe ſufficeret ad dandam fidem ſcripturæ, quamvis informi, dùm obſervata fuit ſanctitas in illa Tabula enunciata, Bald. conſ. 400. num. 1. lib.4., & conſ. 401. n. 9. lib. 5., Cravett. conſ. 101. num. 4.

Neque poteſt dubitari de ſubſtantia Miraculi ex eo, quod Teſtes tàm in ſpecie, quàm in genere ſe referant ad Tabulam, & Tabula non juſtificat infirmitatem Obſeſſæ, niſi per aſſertionem illius, cui in re tàm gravi, prout eſt in Miraculo concludendo, ſtandum non ſit, ne ſit in facultate unius mulierculæ declarare Miraculum, ubi non eſt aliter probatum.

Quia Miraculum non deſumitur ex Tabula, prout eſt probandum, ſed prout jam eſt ſequutum, & perfectum, itaut ſi ſubſtantialia Miraculi in Tabula non exprimerentur, nihilominùs probaret factum jam perfectum, ut dicimus de probanda venditione perfecta ex Apoca, quamvis ſubſtantialia venditionis non contineantur in ea. Ægid. deciſ. 690. num. 8., Curt. Jun. conſ. 168. num.10. & 11., Rip. in l. admonendi num. 154. ff. de jur. juran., & idem Rota firmavit in Pariſien. Pecuniaria 30.Martii 1612. coram D. Coccino Decano, & in Romana Palatii 6. Junii 1618. coram bon. mem. Cardinali Sacrato. Animadvertimus prætereà aſſertionem iſtius mulieris non eſſe ſimplicem, ſed in verbo fidei confirmatam, quod idem importat, ac juramentum gloſſ. in cap. pervenit in verb. religionem fidei de fidejuſſ., Gemin. in cap. 1. num. 3. de ſpecul. in 6., Bald. in cap. litteras num. 13. de præt., Affl. deciſ. 389. num. 2., Surd. deciſ. 225. num.2. Et addimus, in factis antiquis probari infirmitatem, & Infirmi liberationem ex atteſtatione illius tantùm, qui gratiam recepit, ubi aliæ probationes deficiunt: ut in Relatione S. Raymundi part.2. Octavo Miracul., & S. Ignatii in ſecundo Miraculo fuit admiſſum.

SECUNDUM MIRACULUM.

Aretina Mulier, quæ à dæmone vexabatur Voto facto libera remansit.

EAdem die Martis exeunte mense Aprilis 1276. Donna Imeldina olim Venturæ Bramantis de Castro de Comis Comitatus Aretii, quæ vexabatur à dæmonio, meritis Beati Gregorii suprascripti, cui se devovit, liberavit eam Deus: prædicta testificati fuerunt Gherardutius Faber filius Bencivenni, Ventura filius Joannis Coppis filius Velli, & Benvenuta Uxor Bencivennis mater dictæ Imeldinæ, qui viderunt eam dæmoniacam, & posteà sanam. Hæc pariter sunt verba desumpta ex eadem Tabula, & leguntur in aliis duabus, conservatis in Vaticano, & Vallicellano Oratorio, & concurrunt Testes de hoc Miraculo in persona Imeldinæ facto, particulariter deponentes de publica voce & fama in secundo Remissoriali Aretino I. super 2. articulo fol. 26., IV. fol. 44. & V. fol. 51., & in eodem Processu II. fol. 34., III. fol. 39., & VI. fol. 57. in genere deponunt de Dæmoniacis liberatis intercessione hujus Beati Pontificis; & in primo Remissoriali Aretino idem dicit IX. Testis fol. 94. dum deponit de Mangarda Riccomanna adscripta pro teste, à qua ille Testis asserit se originem ducere, & in Remissoriali Placentino IX. Testis super 26. fol. 85., qui enumerat quinque dæmoniacos liberatos, & in specie de contentis in Tabula supradicta; quibus accedunt eadem adminicula in primo Miraculo ponderata, nempè admissio Tabulæ per tempus supra 300. annos, observantia, & continuatio sanctitatis, oblationes, & festorum celebrationes, testimonium Ecclesiæ, & alia deducta in Articulo de sanctitate in genere, quæ solent supplere defectum probationis, quatenùs de ea possit dubitari: l. instrumenta C. de probation., Crav. de antiq. temp. par. 1. viso de verbis num. 7., Rot. decis. 751. num. 1., & 813. part. 1. divers.

Neque dubitandi causam præbent illa verba Tabulæ, quod Testes asserant, illam vidisse dæmoniacam, & posteà sanam, quasi absque eo, quod non reddant causam scientiæ, non sit fides adhibenda, dum hæc cognitio non cadat sub sensu corporeo, quia, ut diximus in primo Miraculo, non deducimus Miraculum, prout

ut eſt probandum, ſed prout jam eſt perfectum, concurrente depoſitione Teſtium, & in ſpecie, & in genere cum aliis adminiculis ſupra in primo ponderatis, ex quibus de perfecta, & plena probatione illius non poteſt dubitari.

TERTIUM MIRACULUM

Mulier Theutonica ab octo annis cæca lumen recipit.

ADalert Mulier Theutonica filia Henrigi de Civitate Ruodolinghenæ diſtrictus Comitis de Feringhene, quæ veniebat à Civitate Roma, & viſitaverat limina Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & etiam Sancti Nicolai aſſocciata, Juravit tacto libro per Deum vivum, & per Jeſum Chriſtum ejus Filium, & per B. Virginem ejus Matrem, & per omnes Apoſtolos, & Sanctos, & Sanctas Dei, computato eidem Mulieri Sacramento per Joannem Theutonicum, qui ſciebat linguam latinam, quod ipſa mulier non vidit aliquo modo neque Cœlum, neque Terram, neque Solem, neque aliam rem exiſtentem in Mundo, jam ſunt octo anni elapſi, & veniendo ab Urbe Avocola cum ſocietate ad Civitatem Aretinam venit ad monumentum Beati Gregorii ſupraſcripti, cui ſe cum reverentia devovit, quòd eidem redderet lumen oculorum ſuorum, & facto voto ſtatim meritis Gregorii ſupradicti aperti ſunt oculi ſui, & vidit Cœlum, & Terram, & homines, & mulieres, & omnia, quæ reſpiciebat; & idem Joannes Theutonicus juravit ad ſancta Dei Evangelia, quod ipſa Mulier ſic juraverat, & juravit, quod vidit eam cœcam, jam ſunt quatuordecim dies in Urbe, & hæc omnia teſtificati fuerunt Reugo Joannis de Franchefort de Alemania, & multi alii, qui venerant, & duxerant eam ad Urbem, & liberata eſt prædicta mulier præſentibus DD. Caccia Plebano de Sancto Donato, de Martinellis Canonico Aretino, Orlandino Plebano Plebis Pontenano, Coppo Velli, & coram magno numero Hominum, & Mulierum. Et juravit coram D. Bono Præpoſito Aretino, Rainerio de Greſſa, & Donato de Martinellis Canonicis Aretinis, & coram multis aliis. Hæc omnia ſunt verba Tabulæ, ſupradictæ rei totius geſtæ narrativa, cum quibus conveniunt Teſtes ſecundi Proceſſus Remiſſo-

missorialis Aretini de publica voce & fama, in specie hujus Miraculi deponentes, scilicèt I. super 3. Articulo fol. 26., II. fol. 35., IV. fol. 44., V. fol. 57., & ex eodem Processu in genere de sanatione Cœcorum deponunt III. fol. 40., VI. fol. 57., & in primo Processu Aretino in genere de contentis in Tabula deponunt I. super ultimo fol. 42., II. fol. 47., III. fol. 53., IV. fol.60., V.fol.68., & in Remissoriali Placentino III. super 26. fol. 62., VI. super ultimo fol.70., VII. fol. 79., IX. fol. 89.

Neque dubitavimus, quin actio ipsa restitutionis luminis tàm in se ipsa considerata, quàm etiam quoad modum operandi contineat miraculum, quia etsi natura possit dare lumen corpori, non tamen Cœcę, & dare vitam, non tamen mortuo, ut dicit S. Thom. part. 1. quæst. 105. art. 8. in corpore vers. 2. & propterea cum excedat vires naturæ creatæ, et nos Miraculo adscribendum censuimus, sequendo D. Thomam supra allegatum, & Canonistas communiter in cap. 1. de Reliq. et Venerat. Sanctorum in 6., quibus adducti Majores Nostri in consimili Miraculo idem dixerunt in Relationibus Sanctorum Caroli Cardinalis Archiepiscopi Mediolani, Reginæ Elisabeth, & Beati Felicis de Cantalicio.

QUARTUM MIRACULUM

Mulier de Castro Bibienæ per decennium à dæmone vexata stando sub monumento Beati Pontificis liberatur.

ISamberga Uxor olim Joannis de Castro Bibienæ, quæ vexabatur, & vexata extiterat à Dœmone jam sunt decem anni et ultrà, sicut ipsa mulier in verbo fidei affirmavit, meritis Beati Gregorii supradicti, cui se devoverat, stando sub monumento ejusdem liberavit eam Deus: Prædicta testificatus fuit Ioannes filius Sodi, Pace filius Benamati, & Arlottus ejus frater, et Benamatus prædictus, et Bonus de Piscinale dicentes, quod viderunt eam dœmoniacam; et posteà sanam. Hæc sunt pariter verba desumpta ex Tabula supradicta, cujus fidem in primo Miraculo ex multis comprobavimus, et operationem Miraculorum in secundo firmavimus, et de infirmitate, et liberatione ejusdem Isambergæ

bergæ in specie deponunt Testes excedentes annum quinquagesimum, asserentes audivisse à Majoribus suis, qui etiam à Majoribus audierunt, Isambergam à dæmone vexatam intercessione Beati Pontificis fuisse liberatam, nempè I. in secundo Remissoriali Aretino super 4. fol. 27., IV. fol. 45., et V. fol. 51. In genere autem de Obsessis liberatis, et per relationem ad Tabulam, deponunt eodem Processu II. fol. 35., III. fol. 40., VI. fol. 58., et in Informativo Aretino VIII. Testis super 8. 9. et 10. Interrogat. fol. 71., et in Remissoriali Placentino IX. super 26. artic. fol. 85. Nec in ipsa historia in Tabula perpetuata hoc ipsum Miraculum probatione destitutum reperitur, quia legitur in ea etiam juramentum Obsessæ per verba in verbo fidei, quæ, ut et illa, in verbo veritatis, et sub comminatione futuri Judicii, juramentum important c. etsi Christus ubi Abh. in 6. notab. de jur. juran., Seraphin. de privileg. juram. privileg. 95. num. 7.; et adnotati sunt quinque Testes asserentes, quod illam viderunt dæmoniacam, et posteà sanam, cum quibus conveniunt, saltem in genere vita manuscripta ejusdem Pontificis in Piacentino compulsata; et conveniunt etiam modernis temporibus circumstantiæ in Miraculo enunciatæ tàm respectu temporis anni 1276., quo currebat indictio quarta, ut ex Joanne Lucido de Emend. temp. part.2., quàm respectu Castri prædicti.

Nec refert, quod Testes dixerint, vidisse eam dæmoniacam absque ratione eorum dicti, prout necessarium est, quandò materia non cadit sub sensu corporeo, quia huic objecto satisfecimus in primo simili Miraculo ex juramento Obsessæ, ex scriptura enunciante factum perfectum, et ex eo, quod Infirmæ credatur, quandò destituatur factum alià possibili probatione, et nunc addimus tolerantiam historiæ narratæ per tot secula, et testimonium Ecclesiæ in celebratione festi hujus Beati Pontificis, ex quibus credimus non posse dubitari de veritate facti in Tabula enunciati.

QUIN-

QUINTUM MIRACULUM

Gibbus, & Contortus, ſtando ad Sepulcrum Beati Pontificis ſanus ſurrexit, & abiit.

BEnintende filius Benincaſæ de Vocognano dixit ſuo juramento, quod jam ſunt quinque anni, et plus, quod propter gravem infirmitatem, quam habuit, aliquo modo non potuit ire, nec redire ſine baculo, ſive ſcaccis, et quandò ibat cum ſcaccis, ſemper ibat contortus, et gibbus, & adeò incurvatus, quod quaſi retinebat caput, et faciem ſuam juxta Terram, et aliter non poterat ire, nec ſe erigere, et veniendo, et ſtando cum magna reverentia ad monumentum Beati Gregorii ſupraſcripti; cui ſe devovit, et invocando auxilium ſuum, meritis ipſius liberavit eum Deus à dicta infirmitate, ita quod liberè ſine baculo, vel alio adjutorio prædictus vadit, et redit quocumque vult. Prædicta omnia teſtificantur Arengutius Nepos dicti Benintendis, Donna Subilia uxor dicti Arengutii, Giana famula dicti Arengutii, et multi alii, qui viderunt eumdem ſic infirmum, et contortum, et modò ſanum, et hæc teſtificati fuerunt coram Rainerio de Greſſa, et Donato de Martinellis Canonicis Eccleſiæ Cathedralis Aretinæ, et multis aliis. Miraculum articulatum, et totam ſeriem rei ſic geſtæ narrat eadem Tabula, cujus fidem ex antiquitate, tolerantia, obſervantia, et aliis adminiculis ſuprà probavimus, et junctis Teſtibus de publica voce et fama in ſpecie hujus Miraculi, et aliis in genere deponentibus etiam per relationem ad Tabulam, credimus ſufficienter factum probari ſequendo gloſſ. in cap. Cum cauſam de probat., Bellam. deciſ. 70., Caſſad. deciſ. 2. de probat. cum aliis in Articulo de Sanctitate in genere relatis: nam in ſecundo Remiſſoriali Aretino deponunt in ſpecie I. Teſtis ſuper 5. fol. 28., IV. fol. 45., V. fol. 52., et ex eodem Proceſſu in genere II. fol. 35., III. fol. 40., et VI. fol. 58., et VIII. Teſtis ex Informativo Aretino juxta 8. 9. et 10. Interrogatorium fol. 71., et IX. in Remiſſoriali Placentino ſuper 26. Artic. fol. 83. Cum quibus etiam convenit Vita ejuſdem Beati Pontificis manuſcripta in Compulſoriali Placentino regiſtrata, at cum Miraculi ſeries deduceretur ex Codicibus antiquit, fuit recepta in

multis

multis Relationibus Sanctorum Hyacinthi versic. Primum ergo ad laudem, Sancti Raymundi, Sancti Isidori, et Sanctæ Reginæ Elisabethæ.

Nec dubitavimus ex facto probato colligi Miraculum, quia infirmitas Gibbi, et Contorti, cum proveniat à nimia humiditate, vel siccitate, Savonarol. in prax. tract. 6. de ægritud. nervorum cap. 2. rubr. 2. vers. Causæ ex naturæ viribus, aut medicinali cura vis morbi in instanti expelli non potest, sed longo temporis spatio curatur. Et idem fuit observatum in Relatione Beatę Mariæ Magdalenæ de Pazzis in tertio Miraculo in Vita, et in Relatione Beatæ Joannæ de Cruce in quarto Miraculo post mortem, et de valdè contorto in Relatione Sanctæ Theresię in quarto Miraculo.

SEXTUM MIRACULUM

Aretina Mulier cæca stando sub sepulcro Beati Pontificis illuminatur.

BOna Uxor Donati de Civitate Aretii de Populo Sancti Petri parvi dixit, et affirmavit suo juramento, quòd ipsa sine interpolatione stetit Avocula, et amisit lumen oculorum suorum: Jam est unus annus, et plus, ita quod aliquo modo non potuit videre, et veniendo et stando sub sepulcro Beati Gregorii Papæ Decimi supradicti, cui se devovit cum magna reverentia, meritis ipsius Beatissimi Patris Deus liberavit eam stando sub monumento ejusdem ita, quod benè videt, et cognoscit omnes res, quę sibi monstrantur. Et prædicta juravit sic esse vera Donna Guidalotta axor Capardini, quæ fuit de Senis, quæ moratur cum ipsa Donna Bona in domo, Donna Imelda uxor Rubei Sbragernæ, Donna Servita filia olim Orlandi, et Donna Bruna uxor Guidonis Fornari. Et hoc testificatus fuit in verbo Fidei Don Amadeus Prior S. Petri parvi, sacerdos dictæ Donnæ Bonæ. Hujusmodi Miraculum eodem modo ex Tabula sexto loco desumptum nititur eisdem probationibus, nempè Testium depositione in specie, et in genere de voce, et publica fama, et testimonio antiquæ hujus Tabulæ. Nam Testes in secundo Processu Remissoriali Aretino in specie deponunt de illuminatione hujus mulieris Cœcæ meritis ejusdem

ejuſdem Beati Pontificis de publica voce et fama, et de auditu à Majoribus, prout I. ſuper 6. Articul. fol. 28., IV. fol. 46., V. fol. 52., Et in genere ex eodem Proceſſu II. fol. 35., III. fol. 40., VI. fol. 58. In Placentino IX. fol. 85. deponit de tribus Cœcis illuminatis; Et in Aretino Informativo VIII. Teſtis fol. 71., et de Cœcis illuminatis, idem refert Hiſtoria Vitæ ejuſdem Beati Pontificis compulſata in Placentino fol. 98. Et huic Miraculo conveniunt enunciata in Statutis Aretinis de anno 1536. impreſſis, et depoſitio Teſtis I. Proceſſus Remiſſorialis Aretini, à quibus fit mentio Eccleſiæ Parochialis S. Petri parvi, de qua enunciatur hęc mulier cœca, et Rector, ſeu Prior, qui teſtimonium ſuper Miraculo perhibuit, ita, ut, cum verſemur in antiquiſſimis ſupra 300. annos, ut in aliis Miraculis hujus Tabulę firmavimus, et Teſtes de auditu et fama, et hiſtoriæ plenè probant, et junctis ſupradictis eò plenior remanet probatio, quia conjecturę, et prę- ſumptiones valdè coadjuvant enunciativas, et dicta Teſtium de auditu, et publica voce et fama cap. Cum cauſam de probat., et Seraphin. deciſ. 75., Rota deciſ. 694. num. 7. part.2. recent., et in Relationibus Sanctorum Hyacinthi, et Raymundi fuit firmatum.

SEPTIMUM ET OCTAVUM MIRACULUM

Duæ Mulieres à dæmone vexatæ poſitæ ſub monumento Beati Pontificis liberantur.

DRuda uxor Amici de Rocha de Vezzano, et Vivella filia Baldutii dicti Loci in verbo veritatis, et in judicio, quod deberent recipere in die judicii, dicunt, et affirmant, quod ipſę ſteterunt vexatę, et occupatę à ſpiritibus malignis pluribus temporibus, et ſpecialirer ipſa Druda dixit, quod ſtetit vexata duodecim annis et plus, et Vivella ejus Nepos dicti loci dixit, quod ſteterat vexata ab ipſis ſpiritibus benè per quinque annos, et Amicus Maritus Drudę, et Bonanſegna filius Ognibene de Rocha prędicta, teſtificati ſunt eodem modo dicentes, dictas mulieres verum dixiſſe, ſicuti viderant et audierant. Et meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverunt ſub monumento ſuo, liberavit eas Deus: teſtificati fuerunt hęc pręſentibus Dominis Bonſi-

Bonſignore Primicerio, Donato & Henrico, Canonicis Aretinis, & multis aliis. Cum hujuſmodi narrativa, quæ legitur in ſupradicta Tabula, concurrunt depoſitiones Teſtium in ſpecie de hoc Miraculo deponentium, & aliorum in genere, & per relationem ad Tabulam de publica voce & fama in Civitate Aretii, & in Locis originariis Mulierum, in quarum perſonis Miracula contigerunt, & veritati prædictorum conveniunt etiam conjecturæ Vitæ Beati Pontificis manuſcriptæ: de publica voce & fama in ſpecie deponunt in ſecundo Remiſſoriali Aretino ſuper 7.& 8.articul.I.fol.28., IV.fol.46., V. fol.52. Et in genere ex eodem Proceſſu II.fol.35., III. fol.40., VI. fol. 58., & IX. Teſtis in Remiſſoriali Placentino fol. 85. Nec deſunt infirmarum Obſeſſarum atteſtationes, & juramenta, & atteſtationum per viros religioſos receptiones: ex quibus viſum fuit ad hujus Miraculi, &, ſeu duorum Miraculorum ſubſiſtentiam ſufficientem concurrere probationem, cum verſemur in antiquiſſimis, ut in aliis Miraculis fuit jam dictum, & fugare dæmones non ſit humanæ facultatis, ſed divinæ, ut ſuprà in primo Miraculo fuit jam firmatum.

NONUM MIRACULUM

Mulier per triginta annos à ſpiritibus immundis vexatà interceſſione Beatis Pontificis liberatur.

BOnaſia uxor Galgani de Caſtilione filiorum Alberti dixit ſuò juramento, quòd vexata ſtetit ab immundis ſpiritibus per triginta annos, & plus, vel alià crudeli infirmitate detenta ſtetit à tempore, quo viſa Eclypſis ſolis uſque ad primam diem Dominicam menſis Maii extitit ſic vexata; Deo, & Beato Gregorio ſe devovit, & ab ipſa dæmonum infeſtatione liberata fuit, & audivit vocem ſibi dicentem: Bonaſia, ſurge, & ter ſaluta B. Virginem Mariam, quoniam liberata es, & ipſa Bonaſia ſubitò ſurrexit, quaſi terrens homines, & mulieres, infirmos aſtantes ſubtus ſepulchrum prædictum; & liberavit eam Deus ab ipſa infirmitate, ſeu dæmonum infeſtatione, & hoc teſtificantur Orlandinus quondam Pratatii de Caſtilione, Donna Encaſa uxor Piſani, quæ erat ſecum ſub prædicto monumento, & hæc omnia dixit coram D. Bonſignore Primicerio Aretino, Presbytero Joanne Manſio-

nario Majoris Ecclesiæ, Jacobo Clerico: Et hæc historia tamquàm desumpta ex Tabula prædicta in Compulsoriali Aretino posita, & concurrente probatione Testium de fama, & publica voce deponentium tàm in specie, quàm in genere, & enunciativis vitæ ejusdem Beati manuscriptæ, tolerantiâ, observantiâ, & testimonio Ecclesiæ roborata, dicimus, factum miraculosum probari; Nam Testes in specie de Bonasia deponunt in secundo Remissoriali Aretino super nono Articulo, nempè I. fol.29., IV. fol. 47., V. fol. 53., & ex eodem Processu II. in genere fol. 35., III. fol. 406., VI. fol. 58. & in Informativo Aretino VIII. supe. 8. 9. & 10. Interrogatorio, & in Remissoriali Placentino IX. super 26. Articulo fol. 85.

Neque credimus quidquam obstare, quòd historia supradicta narret, quòd Bonasia stetit vexata per triginta annos, vel alia crudeli infirmitate detenta, quasi dubitari possit, an verè fuerit obsessa, cum potuerit alia infirmitate detineri, quamvis gravi & crudeli.

Quia etiam quod agatur de crudeli infirmitate supra triginta annos continuatâ, quæ nullâ Medicorum arte sanari potuit, ut eadem historia præsupponit, & in instanti stando sub monumento Beati Pontificis liberata fuerit, non minus existimavimus Miraculum; sed veriùs credidimus ex signis in serie Miraculi narratis nos versari in Obsessâ à dœmone, quia evomuit multa, quæ humana natura non patitur, & deindè vocem salutarem audivit: Bonasia, surge, & ter saluta B. Virginem Mariam, quoniam liberata es: quodque ad hanc vocem surrexit, ac terruit homines, & mulieres sub monumento adstantes, itaut hæc magis dœmoniacam respiciant, quàm naturali infirmitate perturbatam.

DECIMUM MIRACULUM

Puella membris contracta stando sub monumento meritis Beati Pontificis sanatur.

Baldusinus filius olim Orlandi Civis Aretinus de Populo S. Michaelis, & D. Jacopina ejus uxor, dicunt, & affirmant in verbo veritatis, & in Fide Jesu Christi, quod Neria eorum filia fuit adeò contracta in omnibus membris suis, quod non potuit se erigere, nec ire aliquo modo sine adjutorio hominis,

nis, vel mulieris, & faciendo dictam filiam apportare à quadam Serva dicti Baldusini ad monumentum Beati Gregorii supradicti, cui devoverunt dictam eorum filiam, stando sub ejus monumento, meritis ipsius liberavit eam Deus, ita quod per se sine adjutorio alicujus potest se erigere, & liberè ire: & hæc testificantur fuisse vera D. Beneludus Orlandus quondam Jacobi, Rainerius olim D. Ubertini, & plures alii Testes. Hujus Miraculi factum desumpsimus ex eadem Tabula, prout jacet in ordine decimum, & pro cujus probatione deducimus ea omnia, quæ superiùs in aliis Miraculis fuerunt dicta, nempè historiam antiquæ Tabulæ ad sepulcrum Beati Pontificis appensæ, Testes in specie & sigillatim de hoc Miraculo deponentes de auditu, & publica voce & fama in Loco Infirmæ, una cum aliis in genere de communi reputatione, & fama veritatis Miraculorum deponentibus cum aliis adminiculis, & circumstantiis ad factum pertinentibus, Testes in specie super 10. Articulo in secundo Remissoriali Aretino hoc deponunt I. fol. 29., IV. fol. 47., V. fol. 57., Et ex eodem Processu in genere II. fol. 35., III. fol. 40., VI. fol. 58. quod semper audierunt à suis majoribus & senioribus, qui etiam à majoribus suis audierunt Miraculum supradictum sequutum ad sepulcrum Beati Pontificis, & quod de eo tam in Civitate Aretii, quàm in Locis circumvicinis extitit & extat publica vox & fama: quibus accedunt VIII. Testis in Informativo fol. 71., & IX. in Remissoriali Placentino fol. 85. & historia ipsa Testibus munita, & in sua narrativa verificata quoad diem, Indictionem, Pontificatum, sepulcri situationem, nempè super columnis positi, Parochiam Sancti Michaelis, Oppidum Massæ: quæ omnia probantur ex Relatione Notarii in primo Remissoriali Aretino fol. 190., & ex Testibus ejusdem Processus III. juxta 5. Interrogatorium fol. 50., & IV, fol. 56., V. fol. 62., VI. fol. 61., VII. fol. 78., VIII. fol. 88. XIII. fol. 106., & XVII. fol. 118. Undè jungendo Historiam Tabulæ antiquissimæ cum Testibus de publica voce, & fama, & aliis suprà in primis Miraculis ponderatis, factum credimus concludenter probatum ex conclusionibus suprà firmatis, & de miraculosa operatione non dubitavimus tàm quoad infirmitatem, quàm quoad modum, cum in utroque casu vires naturæ, & humanæ artis excedat, ut de consimili Miraculo fuit firmatum in Relationibus Beatorum Bertrandi in XV. Miraculo, & Pasqualis in 4. &

5., & Mariæ Magdalenæ de Pazzis in tertio Miraculo, & Sanctæ Theresiæ in quarto.

UNDECIMUM MIRACULUM

Cæcus stando sub monumento Beati Pontificis, & illud tangendo, statim lumen recipit.

JOannes Petri de Carpignalo Plebatus Plebis S. Petri de Massa dixit, & affirmavit, quod stetit avocolus, & non potuit videre, jam est annus, vel parum minus, ita quod non videbat lumen, & veniens ad monumentum Beatissimi Patris Gregorii supradicti, cui se devovit, & stando sub monumento prædicto, & tangendo ipsum monumentum, meritis ipsius subitò liberatus est ita, quod benè videt. Et hoc testificatus fuit Timideus, & D. Berta uxor ipsius Timidei. Ad probationem hujus Miraculi, quod in eadem Tabula in ordine decimum tertium recensetur, concurrunt eædem probationes, nempè Historiæ, Tabulæ, Testium in specie & in genere de publica voce & fama deponentium, nam I. in secundo Remissoriali Aretino super 11. Articulo fol. 30., IV. fol. 47., V. fol. 53., in specie hujus Miraculi deponunt de publica voce, & fama, & auditu à majoribus antiquis, & in genere ex eodem Processu II. fol. 36., VI. fol. 59., cum quibus conveniunt VIII. in Informativo Aretino fol. 71., IX. in Remissoriali Placentino fol. 85., & Historia Vitæ ejusdem Beati Pontificis manuscripta; compulsata in Placentino, Tabulæ ipsæ Ecclesiæ Aretinæ, Vaticani, & Vallicellæ, & alia adminicula suprà ponderata, quæ sufficere credimus ad antiquissimi facti probationem, sicuti in præcedentibus firmavimus, & ad qualitatem Miraculi, & illius subsistentiam, ultrà jam dicta de aliis Cœcis in tertio & sexto, ad duo advertimus, quæ Miraculum celebre, & admirandum magis reddunt, quod ad contactum sepulcri, et statim, Cœcus lumen recepit; per contactum est quidem modus operandi Miracula communicatus humanitati Sanctissimi Domini Nostri Jesu Christi, ut docet D. Chrysostomus Hom. 5. in Sanctum Marcum, & S. Cyrillus lib. 2. in Sanctum Joannem cap. 4., quem dum Sanctis suis Deus communicat, ille dicitur excellentior modus operandi Miracula, qui ad illa potestativè, seu tanquam instrumentum

tum physicum concurrit, Divus Gregorius 2. Dialogorum c. 4., & S. Doctor quæst. 3. de malo art. 3., & 2. 2. quæst. 83. art. 1. Cum igitur Deus per contactum sepulcri Beati Pontificis Miraculum perfecerit, ostenditur, illi suam virtutem communicasse, et donum dedisse Servo suo operandi miracula; & non minus celebre miraculum præsignat operatio salutis in instanti, cum ille modus superet omnes vires naturæ creatæ secundùm Divum Thomam part. 1. quæst. 105. art. 3. versic. tertio modo: & fuit observatum in Relationibus S. Theresiæ in tertio miraculo, in vita B. Joannæ de Cruce in ultimo miraculo post mortem.

DUODECIMUM MIRACULUM

Mulier Muta, & Surda à Nativitate stando sub sepulcro Beati Pontificis, & illud tangendo, sanatur.

Margarita uxor Joannis Saviæ de Castro Plebis de Massa Trebatia dixit & affirmavit, quòd ipsa non potuit loqui aliquo tempore vitæ suæ, aliquo modo, vel audire: veniens ad Sepulcrum Beati Patris Gregorii supradicti devota fuit; & stando sub eodem sepulcro, & tangendo illud meritis ipsius Beati Patris Gregorii liberavit eam Deus, ita, quòd loquitur, benè audit: et hoc testificata fuit Litiaria ejus Soror coram Bonsignore Primicerio, Raynerio de Gressa, & D. Donato de Martinellis Canonicis Aretinis.

Factum desumpsimus ex eadem Tabula in ordine 14. & miraculi veritatem comprobamus ex eisdem ferè argumentis, & probationibus, nempè Testium in specie, & genere deponentium, ex Tabula antiquissima ad sepulcrum appensa, & in tribus Archiviis conservata, Aretino, Vaticano, et Vallicellano, adminiculis, et circumstantiis in aliis miraculis ponderatis, nàm specifica probatio de auditu, et fama publica hujus miraculi in Loco Infirmæ, et partibus vicinis datur in secundo Remissoriali Aretino super 14. Articulo per I. Testem fol. 31., IV. fol. 48., V. fol. 54., Et ex eodem Processu in genere per II. fol. 36., VI. fol. 59., qui benè concludunt, quod semper audiverunt à suis majoribus, et senioribus, qui etiam à majoribus suis audiverant miraculum su-

prędictum ad ſepulcrum Beati Pontificis ſequutum fuiſſe circa perſonam nominatam, et ſemper habitum et reputatum prò vero miraculo ſequuto ad interceſſionem Beati Pontificis, et quod tàm in Civitate Aretii, quàm in Locis circumvicinis extitit et extat publica vox et fama. Concurrit prætereà Hiſtoria vitæ manuſcriptæ ejuſdem Beati Pontificis compulſata in Placentino, ubi formalia verba habentur: Ad tumulum ejus Cœcis lumen, Claudis greſſus, mutis verbum, et ſurdis auditus miraculosè redduntur; Et in Informativo Aretino VIII. Teſtis fol. 71., Et in Remiſſoriali Placentino IX. fol. 85. Ex quibus omnibus junctis remanet probatum hujuſmodi factum, quę in antiquiſſimis ſolent implere probationem, ut in concluſionibus ſupra in aliis miraculis fuit firmatum.

Neque de ſufficienti probatione in hoc miraculo dubitavimus ex eo, quod Tabula, ex qua deducitur factum, enunciet unicum Teſtem, et fœminam abſque juramento.

Quia fundamentum probationis hujus facti deduximus ex Teſtibus de publica voce et famâ ad hæc uſque tempora in Civitate Aretii vigente, ex Hiſtoria continuata per plura ſecula, tolerantia Ordinariorum, teſtimonio Eccleſiæ in feſtis hujus Beati Viri celebrandis, in oblationibus, et aliis ſuprà ad famam ſanctitatis relatis, et nihilominùs etiam defectus juramenti in antiquis non tollit adminiculum deſumptum ex dictis Teſtium, Ripa in l. admonendi num. 200. ff. de jur. jurand., et numerus Teſtium cum qualitate ſexus fœminei non obſtat, quia duo concurrunt, nempè Margharita, quæ in propria perſona miraculum recepit, et Soror ejus Litiana, qui numerus in qualibet materia ſufficit, l. ubi numerus ff. de Teſtibus: Ad qualitatem autem ſexus non attenderunt majores noſtri, prout in relatione S. Raymundi in tertio miraculo, ubi mulieres admiſſæ fuerunt, et miraculum fuit probatum per depoſitionem duorum Teſtium, qui erant vir, et uxor, in quorum perſonis contigerat miraculum, et S. Hyacinthi verſic. ad tertium modum in 7. et 8. miraculo, quæ fuerunt firmata ex depoſitione duarum mulierum, in alio quidem Matris et Filiæ, et in altero duarum Sororum, in quarum altera miraculum contigerat.

Nos autem attentâ facti probatione exiſtimavimus pro miraculo eſſe judicandum, et concurrit gravitas infirmitatum auditus,

et

et loquelæ, et ſanitas in inſtanti recepta ad contactum ſepulcri: et hujuſmodi infirmitates ſic à nativitate provenientes remediis naturalibus curari non poſſunt ſecundùm Hypocr. 3. de Articulis §. Oportet autem et incurabilia cognoſcere num. 68., Galen. 3. pronoſt. 26. Et idem fuit dictum in Relatione S.Thereſiæ in quarto Miraculo poſt mortem. Undè cum excedant vires totius naturæ creatæ, miraculo adſcribendum venit, S.Thom. par.1. q.105. art.8. in corpore verſ. ſecundò aliquid.

DECIMUM TERTIUM MIRACULUM

Mulier ſiniſtro fœtu laborans, morti proxima, Voto per fratrem illius facto interceſſione Beati Pontificis fœtu emiſſo ſalva, & incolumis remanſit.

Alexandra de Spadariis Nobilis Aretina uxor Joannis Antonii de Lappolis cùm jam concepiſſet adveniente tempore partus 5. Martii 1625. cœpit doloribus maximis torqueri, & exinde Infans in utero tranſverſus brachium emiſit: die ſequenti horâ decimâ in eodem ſitu cum brachio emiſſo exiſtens fœtus mortuus eſt; fœtumque exanimem ſuſtinens, illa maximis doloribus agitata, & viribus deſtituta emittere non potuit: deplorato miſerabili caſu hujus mulieris per Obſtetrices, & Medicos adſtantes, & deſperatam ſalutem conſanguineis lugentibus, frater illius Canonicus & Sacerdos Aretinus ſororem de inſtanti tranſitu monuit, & Animam illius Deo commendare ſatagit. Verùm paulò poſt circa horam primam noctis idem Canonicus ab ea ſeceſſit in proximum cubiculum, ubi aderant plures Sanctorum Imagines, & cum ad pedes Crucifixi proſtratus pro ſalute ſororis preces effunderet, & auxilium Beati Pontificis imploraret, ſtatim illi renunciatnr fœtum mortuum ab utero Matris egreſſum fuiſſe muliere ſalvâ & incolumi.

Factum probatur ex depoſitione quatuor Teſtium, nempè ipſius Canonici fratris, duarum Obſtetricum, & Phyſici, qui Infirmæ aſtiterunt, & viderunt mulierem in initio dolorum, exindè brachium Infantis emiſſum, & per diem integram mortuum, eamdemque viribus deſtitutam, doloribus confectam, & animam agentem: poſtquàm autem Canonicus frater diſceſſit ad orandum, vide-

viderunt eam post partum sanam, liberam, & incolumem. In circumstantiis etiam benè concordant, nempè de die tertiâ Martii, quo cœpit dolores pati, & de missione brachii, & quod die sequenti horâ decimâ fœtus obierit, ac postmodùm, quòd horâ primâ noctis subsequentis Canonicus transierat in proximum cubicum, & eâdem horâ primâ sequuta fuerit fœtus emissio, & mulieris liberatio.

Neque veritatem facti obscurare potest Canonici depositio, quod circà horam primam noctis ipse astabat sorori adhuc fœtum in Utero habenti, Obstetrices verò, & Physicus deponant de partu sequuto horâ primâ noctis, quia eorum dicta benè insimul conveniunt, nec aliquam patiuntur contrarietatem propter illam dictionem (circa) quæ sustinet actum intra modicum tempus sufficiens ad compatibilitatem depositionum arbitrio Judicis determinandam: Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 57., Cæsar de Grass. decis. 6. num. 4. de Testibus, Rota decis. 344. num. 10. coram Papa Gregorio XV. Undè cum & in ipsa hora prima Canonicus adstaret, & in fine potuerit recedere, & orare, & statim ante lapsum horæ fœtum mulier emittere, benè se compatiuntur depositiones, maximè quia istud intermedium tempus determinatur, & restringitur per Obstetricem secundam Testem ad quartam partem unius horæ, quo temporis spatio Canonicus potuit abesse, orare, & gratiam impetrare.

Et nos attentâ probatione facti, consultisque primariis Physicis super qualitate infirmitatis, & desperata in eo statu salute Parturientis, censuimus, pluribus ponderatis, Miraculum esse Servi Dei intercessione patratum.

Primò quia figuram partus, de quo agitur, præ omnibus difficillimam esse, omnes Medici consentiunt, ex quo brachium porrexerat Infans, itaut nonnisi capite in scapulas complicato exire cogeretur, quod nec attentari sine maxima matris pernicie, & attentatum succedere non potuisset, quàm si ad naturalem situm, & figuram reductus fuisset Hypocr. lib. 1. de morb. mulier. & de nat. puer. Infant., Paul. lib. 3. ca. 66. Ætius sermone 16. cap. 22. asserentes fœtus hujusmodi naturali ordine non servato, qui est, ut capite primùm producto reliquum corpus subsequatur, comitari plerumque morte Infantis, vel matris, vel utriusque.

Secundò quia Infans brachium emiserat, & transversus in utero

utero die 3. Martii 1625. sistebat, & in eadem figura existens die sequenti horâ decimâ mortuus repertus fuit, ut deponunt Obstetrices & Medicus super hoc facto examinati, & suprà relati: quo casu idem Hyppocr. dicto lib. 1. de morb. Mul. dicit: *quicunque fœtus mortui manum foras protendit, eam optimum quidem fuerit, si id fieri possit, intrò retrudere, & has partes in caput vertere. Si verò hoc fieri non possit, secare*: his planè verbis constat, difficultatem in casu nostro ad impossibilitatem reduci, in quo nedùm manus, sed brachium probatur emissum: & cum Hyppocrate communis est Medicorum opinio, Paulus lib. 6. cap. 74., Ætius lib. 6. cap. 23., Avicenna 21. 3. tract. 2. cap. 14., Savonarola tract. 6. c. 21. rubr. 41.

Tertiò quia Mater fœtum jam mortuum in utero per diem sustinuerat, qui tanquàm fœtens internam corruptionem arguit; Unde venter parturientis tumidior factus fuit, & vires illius omninò labefactatæ, itaut etiam animam ageret, ut deponunt omnes Testes super 27., & cum ad partus actionem requiratur calor vegetus, & fortis, nedùm Matris, sed etiam ipsius fœtus, ut dicit Hyppocr. eodem lib. 1. de morb. Mulier., jam patet, altero mortuo, & fœtente, & Matre in extremo positâ, utrumque defecisse, & consequenter actionem pariendi non ad vires Infantis, vel Matris esse referendam, sed divino auxilio esse tribuendam.

Quartò successit subita partus emissio non excedens quartam partem unius horæ, ut deponuut Testes suprà relati, quæ actio cum inter figuras pariendi omnium difficillima, ut Infans capite in scapulas complicato exire cogatur, communi Medicorum sententiâ reputetur, consequitur etiam impossibile, ut tàm brevi tempore natura suum prosequatur effectum.

Quintò coutigit hæc emissio fœtus, Matre statim salvâ remanente, & ad hunc usque diem sanâ existente, quod secundùm artem fieri non poterat, sed vel illa perire, vel uterus totus exulceratus remanere debebat, vel alio majori morbo corripi eam necesse erat.

Quæ omnia simul saltem ponderata primariis Physicis visa fuerunt Miraculum concludere, & nos in eamdem sententiam venimus sequendo illorum judicium tanquàm in arte Peritorum, l. septimo mense ubi Bald. in ultima additione ff. de Stat. Hom., l. pri-

l. prima ff. de ventr. inspic., cap. proposuisti de probat. latè Paris. conf. 56. num. 13. lib. 2., Boer. decis. 223. num. 21., Rota decis. 125. num. 9. coràm san. mem. Gregorio XV., & in casibus minorem difficultatem in figura habentibus idem fuit resolutum, ut in Relatione Sancti Raymundi Miraculo undecimo, ubi agebatur de Infante in caput ferente, qui modus naturalis est, & in Relatione Sancti Caroli Miraculo 54., in qua agebatur de fœtu transverso absque alicujus membri emissione, & in Relatione Beati Francisci Borgiæ miraculo primo, qui casus præsenti consimilis est, ex quo Parturiens Puerum mortuum in utero gestabat venientem ex transverso cum brachio jam emisso.

Neque dubitavimus Miraculum ad intercessionem Beati Pontificis successisse ex eo, quod de antecedenti deprecatione et Voto in illius honorem pet Canonicum emisso, visitandi scilicèt illius sepulcrum unà cum Sorore, & Tabellam in signum impetratæ salutis appendendi, deponat ipse solus Canonicus, quia cum ipse etiam solus se contulerit in proximum cubiculum, itaut casus aliundè probari non possit, quàm per illius dictum, & hanc qualitatem, & circumstantiam omnes Testes suprà relati concludant, sitque Sacerdos, & Vir probatæ fidei, fueritque solitus in suis necessitatibus confugere ad præsidium Beati Pontificis, & deponat de facto proprio, & de actu interno, standum est testimonio illius ad perfectam probationem inducendam, Castr. in leg. quicumque Cod. de serv. fugit., Gabriel. de Testib. conclus. 1. numer. 18. Et quod de miraculo sequuto in personis asserentium eorum proprio testimonio credatur, sæpè fuit admissum apud majores nostros in Relationibus Sancti Francisci de Paula pag. 44., Sancti Hyacinthi ad finem, Sancti Raymundi articul. 8., Sanctæ Franciscæ Romanæ Miraculo octavo, Sancti Caroli Miraculo 18., Sanctæ Theresiæ articul. 3., in prima Relatione Sancti Ignatii miraculo secundo, & Sancti Francisci Xaverii miraculo nono.

Hæc habuimus, BEATISSIME PATER, quæ de Beati Gregorii Decimi Processibus, Vitâ, Virtutibus, ac Miraculis, dicenda proposuimus, ex quibus sæpè expensis, canonicèque confectis, referri posse Beatum Virum in Sanctorum nume-

numerum ritè censuimus , modò Sanctitas Vestra, cui traditæ sunt Secretorum Cœlestium Claves, hac super re aperiat Christiano populo divinitatis oraculum: Et sanè divinitùs factum videtur ut in hæc tempora reservaretur is, quem sua olim ætas Regum Pacificatorem, Conciliatoremque populorum experta est , ut inter hosce, qui Italiæ imminent, bellorum apparatus , & Urbani sapientiâ in Terris, & è Cœlo Gregorii patrocinio tuti simus.

* *
*

LAUS DEO.

✠ PERFICE GRESSVS MEOS IN SEMITIS TVIS
SANCT PETR·
SANCT PAVL·
GRE GORIVS
PP· X·

